МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

ЛЕКСИКА НА ПОЗНАЧЕННЯ «СВОГО» ТА «ЧУЖОГО» У ПОЛЬСЬКІЙ ПОЛІТИЧНІЙ БЛОГОСФЕРІ 2022-2024 РР

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0353-мк-з
спеціальності 035 «Філологія»
освітньої програми «Переклад та міжкультурні комунікації»
спеціалізації 035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська»
_____ Т.В. Трофімова
Керівник _____проф. І.Я. Павленко
Рецензент _____доц. І.Л. Мацегора

Запоріжжя 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *філологічний*
Кафедра *слов'янської філології*
Освітній рівень *магістр*
Спеціальність *035 «Філологія»*
Спеціалізація *035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська»*
Освітня програма *«Переклад та міжкультурні комунікації»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
слов'янської філології
Павленко І.Я.
_____
"___" _____20__року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
Трофімової Тетяни Василівни

1. Тема роботи: *Лексика на позначення «свого» та «чужого» у польській політичній блогосфері 2022-2024 рр.*

керівник роботи − *к.філол.н., проф. Павленко І.Я.*
затверджені наказом ЗНУ від "26" лютого 2024 року № 341-с

2. Термін подання студентом роботи *01.12.2024 р.*

3. Вихідні дані до роботи: *монографії та статті, присвячені аналізованій проблемі.*
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
   1. *Теоретичні і методичні дослідження.*
   2. *Сучасна інтернет-преса та політична блогосфера Польщі: загальна характеристика.*
   3. *Аналіз мовного дискурсу польських політичних блогів .*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	*Павленко І.Я., професор*	10.05.2024	10.05.2024
2	*Павленко І.Я., професор*	10.09.2024	10.09.2024
Вступ, висновки	*Професор І.Я., професор*	11.11.2024	11.11.2024

7. Дата видачі завдання *10.05.2024р.*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів написання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	*Збір та систематизація матеріалу*	*Травень-червень 2024 р.*	
2	*Аналіз науково-критичної літератури з обраної проблеми*	*Липень 2024 р.*	
3	*Вступ*	*Серпень 2024 р.*	
4	*Розділ 1. Теоретичні і методичні дослідження.*	*Вересень 2024 р.*	
5	*Розділ 2. Сучасна інтернет-преса та політична блогосфера Польщі: загальна характеристика.*	*Жовтень 2024 р.*	
6	*Розділ 3. Аналіз мовного дискурсу польських політичних блогів.*	*Жовтень 2024 р.*	
6	*Висновки*	*Листопад 2024 р.*	
7	*Оформлення роботи*	*Листопад 2024 р.*	
8	*Захист роботи*	*Грудень 2024 р.*	

Студентка _____ **Трофімова Т.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **Павленко І. Я.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено.

Нормоконтролер _____ Мацегора І.Л.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Текст кваліфікаційної роботи магістра 91 сторінка, 38 джерел.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – мовний дискурс польських політичних блогів.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ — лексичні особливості репрезентації концептів «свій» і «чужий».

МЕТА РОБОТИ – дослідження особливостей використання лексики для позначення «свого» і «чужого» в польській політичній блогосфері в період з 2022 по 2024 роки.

Під час написання роботи виконано такі **ЗАВДАННЯ:**

1) проаналізовано контекст польської політичної блогосфери у вказаний період, визначивши ключові події, що вплинули на формування суспільних настроїв;

2) зібрано та систематизовано корпус текстів польських блогів для проведення лексичного аналізу;

3) виявлено основні лексичні засоби, що використовуються для позначення «свого» та «чужого», з аналізом їхніх семантичних і стилістичних характеристик;

4) проаналізовано частотність і характер вживання цих одиниць у контексті політичних та ідеологічних позицій блогерів;

5) визначено динаміку змін у використанні концептів «свій» і «чужий» залежно від соціально-політичних обставин .

Методи дослідження: контент-аналіз, дискурс-аналіз, порівняльний та імагологічний аналізи.

АКТУАЛЬНІСТЬ роботи зумовлена стрімким розвитком інтернет-медіа, які стали потужним інструментом формування суспільної думки та політичних дискурсів. Особливе значення має мова польських політичних блогів, що дозволяє вивчити динаміку концептів «свій» і «чужий» у політичному контексті. Аналіз цих явищ допоможе краще зрозуміти механізми впливу блогосфери на формування суспільних уявлень, а також сприятиме подоланню культурних бар'єрів і зменшенню міжнаціональних напружень.

НАУКОВА НОВИЗНА дослідження полягає у вивченні специфіки мовних засобів польської політичної блогосфери, що формують образи «свого» і «чужого» у контексті актуальних соціально-політичних подій.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ:

1.Для політиків – допомога у формуванні стратегій комунікації, спрямованих на зниження напруги та протидію стереотипам.

2.Для журналістів – виявлення маніпулятивних прийомів у медіа-дискурсі.

3.Для науковців – розвиток теорій політичної лінгвістики та соціолінгвістики.

4. Для громадських активістів – розробка методик подолання міжкультурних бар'єрів

СТРУКТУРА РОБОТИ: дослідження складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків та списку використаної літератури і додатків.

Ключові слова: польська блогосфера, «свій» і «чужий», політична лексика, міжкультурна комунікація, стереотипи, суспільна думка.

ABSTRACT

The text of the master's thesis consists of 98 pages and 38 sources.
The object of the study is the linguistic discourse of Polish political blogs.
SUBJECT OF RESEARCH - lexical features of the representation of the concepts “friend” and “foe”.
PURPOSE OF THE STUDY - to study the peculiarities of the use of vocabulary to denote “friend” and “foe” in the Polish political blogosphere in the period from 2022 to 2024.
The following **TASKS** were accomplished during writing this work:
1) the context of the Polish political blogosphere in the specified period was analyzed, and key events that influenced the formation of public sentiment were identified;
2) the corpus of Polish blogs for lexical analysis were collected;
3) the main lexical means used to denote “friend” and “foe” were identified, with an analysis of their semantic and stylistic characteristics;
4) the frequency and nature of the use of these items in the context of bloggers' political and ideological positions were analyzed;
5) the dynamics of changes in the use of the concepts of “friend” and “foe” depending on socio-political circumstances was found.
RESEARCH METHODS: content and discourse analysis, comparative and imagological analysis.

THE RELEVANCE OF THE STUDY is due to the rapid development of online media, which has become a powerful tool for shaping public opinion and political discourse. Of particular importance is the language of Polish political blogs, which allows us to study the dynamics of the concepts of “friend” and “foe” in the political context. Analyzing these phenomena will help understand the mechanisms of influence of the blogosphere on the formation of public perceptions better, as well as help overcome cultural barriers and reduce interethnic tensions.
The scientific novelty of the research is to study the specifics of the linguistic means of the Polish political blogosphere, which form the images of “friend” and “foe” in the context of the current socio-political events.
AREA OF APPLICATION:
1. For politicians - to help formulate communication strategies aimed at reducing tensions and counteracting stereotypes.
2. For journalists - to identify manipulative techniques in media discourse.
3. For scholars - development of theories of political linguistics and sociolinguistics.
4. For civil society activists - development of methods for overcoming intercultural barriers.
STRUCTURE OF THE STUDY: The study consists of an introduction, three chapters with subsections, conclusions and a list of references.

KEYWORDS: Polish blogosphere, “friend” and “foe”, political vocabulary, intercultural communication, stereotypes, public opinion.

ЗМІСТ

ВСТУП 7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ... 11
1.1. Загальна характеристика проблемного поля дослідження 11
1.2. Характеристика польської політичної блогосфери 21
Висновки до розділу 1 31
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНА ІНТЕРНЕТ-ПРЕСА ТА ПОЛІТИЧНА БЛОГОСФЕРА ПОЛЬЩІ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА **34**
2.1. Роль інтернет-преси в сучасному суспільстві як засобу впливу на суспільство 34
2.2. Особливості мови сучасної інтернет-преси 37
Висновок до розділу 2 49
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ МОВНОГО ДИСКУРСУ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ БЛОГІВ 50
3.1. Відображення концепту «свій» у мові польських блогів 50
3.2. Мовна репрезентація концепту «чужий» 58
3.3. Динаміка змін у конструюванні концептів «свій» і «чужий» 69
3.4. Фактори впливу на формування мовних образів 84
Висновок до розділу 3 87
ВИСНОВКИ 88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 92
ДОДАТКИ **98**

ВСТУП

В епоху цифрових медіа політична блогосфера стала важливою платформою для формування громадської думки і поширення ідеологічних наративів. У польському інтернет-просторі, зокрема в блогах, спостерігається активне використання лексики для позначення «свого» і «чужого», яка відображає суспільні настрої та політичні погляди щодо різних груп, представників різних країн і націй, які масово прибули до Польщі з 2022 року. Ці лексичні маркери не лише вказують на ідентифікацію та дистанціювання, а й можуть сприяти формуванню або закріпленню стереотипів, що впливають на взаємне сприйняття народів.

Актуальність теми дослідження зумовлена стрімким розвитком інтернет-медіа та їх впливом на формування суспільної думки. У сучасному інформаційному просторі політична блогосфера виступає важливим каналом комунікації, що впливає на політичні наративи, формування ідентичностей, а також суспільно-політичні дискурси. Особливої уваги заслуговує мова польських політичних блогів, яка відображає динаміку концептів «свій» і «чужий», що є ключовими у політичному спілкуванні. Аналіз цих аспектів дозволяє глибше зрозуміти механізми впливу блогосфери на суспільство.

Політичні блоги, завдяки своїй великій аудиторії та впливовості, стали своєрідним барометром суспільних настроїв. Вони відіграють важливу роль у конструюванні образу «іншого» та впливають на формування громадської думки щодо різних соціальних груп.

У сучасних реаліях, коли Польща прийняла на себе значний тягар у допомозі українцям, важливо вивчити, як формується образ українця у польському дискурсі. Це допоможе краще зрозуміти процеси інтеграції та соціальної адаптації українців у польському суспільстві, а також розробити заходи для зменшення можливих напружень та подолання культурних бар’єрів.

Метою даного дослідження є вивчення особливостей використання лексики для позначення «свого» і «чужого» в польській політичній блогосфері у період з 2022 по 2024 роки.

Дослідження спрямоване на виявлення лексичних засобів, які використовуються блогерами для опису представників інших країн, а також на аналіз їхнього впливу на формування стереотипів та суспільних уявлень. У дослідженні «своїми» вважаються поляки, союзники Польщі (зокрема країни ЄС і НАТО) та однодумці, які поділяють політичні чи ідеологічні погляди блогера. «Чужими» виступають росіяни та представники інших країн чи груп, які протиставляються «своїм» через політичні, культурні чи ідеологічні розбіжності.

Для досягнення мети цього дослідження ставляться такі **основні завдання:**

1. Проаналізувати контекст політичної блогосфери Польщі в період з 2022 по 2024 роки, визначити ключові соціально-політичні події, які могли вплинути на формування думки.
2. Зібрати та систематизувати корпус текстів з польської політичної блогосфери, в яких згадуються представники інших націй, з метою проведення лексичного аналізу.
3. Виявити основні лексичні одиниці та фрази, які використовуються для позначення «свого» та «чужого», а також їхні семантичні і стилістичні характеристики.
4. Проаналізувати частотність і характер вживання лексики, що маркує як «своїх» так і «чужих», з урахуванням різних політичних та ідеологічних позицій авторів блогів.
5. Дослідити, як вибір лексики формує образ іноземців у польській політичній блогосфері, та визначити основні позитивні і негативні стереотипи, які можуть закріплюватися в суспільній свідомості.
6. Визначити динаміку змін у використанні лексики для позначення «свого» і «чужого» у період з 2022 по 2024 роки та простежити, як вона корелює з соціально-політичними обставинами і суспільними настроями.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що політична блогосфера, з її характерною лексикою і стилем спілкування, виступає своєрідним «барометром» суспільних настроїв і відіграє значну роль у формуванні як позитивних, так і негативних стереотипів, створюючи уявлення про

представників інших національностей як про «своїх» або «чужих» у польському соціумі.

Об’єкт дослідження – мовний дискурс польських політичних блогів.

Предмет дослідження – особливості репрезентації концептів «свій» і «чужий» у блогах.

Новизна дослідження полягає в аналізі мовних засобів, які використовуються польськими політичними блогерами для формування образів «свого» і «чужого» в контексті відносин з Росією в «період» з 2022 по 2024 роки. Робота також вносить вклад у вивчення впливу цих лексем та лексичних конструкцій на формування суспільних стереотипів та уявлень, що розвиваються в умовах політичної напруги та міжнародних конфліктів.

Теоретичною базою роботи стали дослідження Єжи Бартмінського про мовну картину світу, Станіслави Нєбжеґовської-Бартмінської щодо зв'язку етностереотипів та міжкультурної комунікації, Яна Анусєвича про динамічну природу стереотипів тощо, роботи з теорії міжкультурної комунікації Володимира Манакіна, з аналізу традиційних польських та українських стереотипів Ольги Филипець тощо.

Практична значимість

Результати дослідження можуть бути корисними для:

1. Політиків. Для розробки більш ефективних стратегій комунікації та подолання стереотипів.
2. Журналістів. Для критичної оцінки медіа-дискурсу та виявлення маніпулятивних технік.
3. Громадських активістів. Для розробки стратегій протидії поширенню негативних стереотипів.
4. Вчених. Для подальшого розвитку теорій політичної лінгвістики та соціолінгвістики.

Методи дослідження:

- Контент-аналіз – для вивчення текстів блогів.

- Дискурс-аналіз – для виявлення риторичних та мовних засобів.
- Порівняльний аналіз – для дослідження динаміки змін у використанні концептів.
- Імагологічний аналіз – для дослідження характеру опозиції «свій»/ «чужий» та динаміки її замін.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі викладено теоретико-методологічні засади дослідження. Другий розділ присвячений характеристиці польської політичної блогосфери та загальним особливостям мови інтернет-преси. У третьому розділі проведено аналіз концептів «свій» і «чужий» у дискурсі політичних блогів.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Загальна характеристика проблемного поля дослідження

Вивчення лексики, що позначає категорії «свій» і «чужий» у польській політичній блогосфері 2022-2024 років, важливе для роботи з кількох причин. По-перше, ці категорії відображають соціокультурні та політичні процеси, які активно розвиваються у відповідь на поточні події, такі як російсько-українська війна, зростання міграційних потоків і зміни в європейській політиці. Лексика «свій» і «чужий» стає інструментом політичної риторики, що дозволяє блогерам формувати чіткі розмежування між тими, хто вважається частиною національної спільноти, і тими, хто виступає як загроза або чужий елемент. По-друге, мовні засоби, що використовуються для позначення цих категорій, дозволяють виявити, як маніпулюється громадською думкою, яка політична ідентичність просувається через блогосферу та як через мову підсилюються чи зменшуються соціальні та політичні бар'єри.

Важливо зазначити, що на сприйняття «свого» і «чужого» часто впливають стереотипи, як-от стереотип українця або росіянина в колективній свідомості в Польщі. Теоретико-методологічна основа дослідження базується на працях провідних представниках етнолінгвістики, зокрема Люблінської та Вроцлавської шкіл, які спеціалізуються на аналізі стереотипів як елементів мовної картини світу. Серед ключових авторів, що зробили значний внесок у вивчення стереотипних уявлень, можна відзначити роботи Єжи Бартмінського [24], який розробив концепцію мовної картини світу, а також дослідження Станіслави Нєбжеґовської-Бартмінської, яка розширила аналіз стереотипів на міжкультурну комунікацію. Праці Владислава Пісарека та Катажини Пісаркової зосереджуються на когнітивних аспектах стереотипів [35], Роман Токарський [36] і Владислав Хлєбда [27] досліджували зв'язок стереотипів із національною культурою та історичною пам'ятю, особливу увагу заслуговують роботи Яна Анусєвича [24], які акцентують на динамічній припрді стереотипів і їхній ролі в

соціальних і політичних процесах. Ці дослідження забезпечують комплексний підхід до аналізу стереотипних уявлень у мовному та культурному контексті,створюючи основу для глибшого розуміння механізмів їх формування і фукціонування.

У польській політичній блогосфері концепція «свій/чужий» виступає ключовою для розуміння мовної взаємодії між культурами та соціальними групами. Міжкультурна комунікація є багатогранним феноменом, що охоплює різні аспекти людської взаємодії між представниками різних культур, які обмінюються інформацією, цінностями, світоглядними концепціями.

У роботі Лазарчука О. описано стереотипи і образи України у британському тижневику «The Economist» [6]. Автор аналізує, як західні медіа формують образи національних і культурних ідентичностей, зокрема України, використовуючи публікації цього впливового видання. У навчальному посібнику Манакіна В. М. [10] розглядається важливість мови як інструменту міжкультурної комунікації, досліджуються культурні бар'єри і концепти «свій» та «чужий», які виникають під час взаємодії між різними культурами. Робота Яцимірської М. [22] аналізує моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті, досліджуючи способи впливу онлайн-контенту на сприйняття культурних ідентичностей та використання інтернет-культури для створення різних культурних уявлень. Пожуєв В. І. у своїй статті підкреслює роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні сучасного суспільства, акцентуючи увагу на їх впливі на соціальні процеси та економіку [20]. Мальцева К. С. у роботі «Опозиція «своє/чуже» як культурна універсалія» розглядає цей концепт як важливу складову культурних ідентичностей та соціальних процесів, що допомагає визначити межі соціальних груп у різних культурах [9]. У статті Ступницької Н. М. та Ленської О. О. обговорюється дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в імагологічному аналізі, досліджується, як ця опозиція впливає на формування культурних стереотипів і національних ідентичностей [17].

У польській політичній блогосфері концепція «свій/чужий» виступає ключовою для розуміння мовної взаємодії між культурами та соціальними

групами. Міжкультурна комунікація є багатогранним феноменом, що охоплює різні аспекти людської взаємодії між представниками різних культур, які обмінюються інформацією, цінностями, світоглядними концепціями. Міжкультурна комунікація — це процес спілкування між людьми різних культур, в якому відбувається обмін не лише мовними, але й культурними кодами, нормами та цінностями. Манакін В.М. підкреслює, що цей процес потребує спеціальних знань і навичок, адже культурні розбіжності можуть значно ускладнювати взаєморозуміння [10]. У межах міжкультурної комунікації поняття «свій» і «чужий» набувають особливого значення. «Свій» представляє власну культуру, національні або регіональні цінності та ідентичність, у той час як «чужий» символізує іншу культуру, що є відмінною, а інколи — й протилежною. Манакін В.М. звертає увагу на те, що «межа між своїм і чужим часто є джерелом як порозуміння, так і конфліктів, адже кожна культура має свої цінності, що можуть не відповідати очікуванням іншої сторони» [10]. Згідно з підходом Манакіна, міжкультурна комунікація є процесом взаємодії між представниками різних культур, в якому виникають не лише обмін інформацією, а й побудова образів, ідентичностей та культурних стереотипів. Основою цього процесу є мовна категоризація, в якій поняття «свій» і «чужий» відіграють центральну роль. Вони допомагають людині визначити, хто є близьким і зрозумілим, а хто – віддаленим і потенційно ворожим. Така категоризаціяє природною частиною соціальної ідентичності, адже вона дозволяє індивіду чи групі орієнтуватися у складному світі різноманітних культур і соціальних спільнот.

У польській політичній блогосфері категорії «свій»/«чужий» використовуються для реалізації політичних, ідеологічних та пропагандистських цілей, а також для зміцнення колективної ідентичності та визначення національних і політичних позицій. Лексика, що підкреслює близькість та спільні цінності з українцями, створює образ «своїх» союзників, тоді як образ росіян як «чужих» акцентує їхню відмінність, що сприяє консолідації польського суспільства через відчуття відторгнення «ворожої» групи.

Важливий внесок у дослідження цієї проблеми зробив Едвард Саїд, який в своїй теорії орієнталізму зазначає, що поділ на «своїх» і «чужих» здебільшого відображає колоніальні та постколоніальні структури влади. Він стверджує, що таке розрізнення часто використовується для підтримки стереотипів та створення ієрархій між різними культурами. Ці ідеї можуть бути актуальні для аналізу мовних практик у польській блогосфері, де часто спостерігається використання категорій «свій» і «чужий» для політичної мобілізації та формування негативних образів інших культур [13].

Міжкультурна комунікація є важливою для формування глобального взаєморозуміння, для забезпечення соціального і культурного діалогу. Манакін наголошує, що «без знання принципів міжкультурної комунікації неможливе повноцінне входження у світову культуру, оскільки комунікація виходить за межі національних кордонів». Важливість категорій «свій» і «чужий» Манакін пояснює тим, що вони допомагають індивідам та групам встановлювати кордони своєї ідентичності, визначати культурну та соціальну близькість. Поняття «свого» забезпечує людину почуттям безпеки, стабільності та підтримки, що особливо важливо в умовах політичної невизначеності та напруги. З іншого боку, образ «чужого» у міжкультурній комунікації виконує захисну функцію, позначаючи тих, хто не належить до групи та може потенційно загрожувати її цінностям і нормам. В політичній блогосфері образи «свій» і «чужий», створені медійниками за допомогою лексики, виконують не лише захисну, але й мобілізаційну функцію, оскільки блогери використовують ці поняття для стимулювання політичних та соціальних дій. Наприклад, через позитивну лексику, що описує «своїх» (поляків та їхніх союзників), формується образ спільної боротьби та згуртованості на підтримку національних інтересів, тоді як «чужі» (представники опозиційних політичних позицій) позначаються як загроза, що вимагає мобілізації для їхнього протистояння [10].

Мета використання категорій «свій» і «чужий» у міжкультурній комунікації, за Манакіним, полягає у побудові культурних та політичних орієнтирів для аудиторії. У польській блогосфері це досягається за допомогою мови, яка створює стійкі ментальні образи, що легко сприймаються та

розуміються аудиторією. Через ці образи блогери можуть не лише описувати поточну політичну ситуацію, а й формувати світоглядні установки, що підтримують певний політичний наратив [10].

У своїй роботі Д. А. Пажо розглядає механізми формування образів «іншого» через призму імагології, досліджуючи їхню роль у літературі та культурі. Автор аналізує, як стереотипи, зумовлені історичними та соціальними контекстами, впливають на уявлення про «чужих» і «своїх». Важливими аспектами є трансформація культурних кліше в імажинарне та їхній вплив на міжкультурну комунікацію. Робота також акцентує увагу на зв'язку цих процесів із глобалізацією, що зумовлює амбівалентність у сприйнятті культур і людей. У культурному просторі образ «чужого» формується через процеси літературизації та соціалізації, як це описує Даніель-Анрі Пажо. Згідно з його методологією, літературний імідж є ансамблем ідей про іншого, які адаптуються в художніх творах, враховуючи суспільні та історичні контексти. Такі образи стають одночасно інструментом пізнання «чужого» та репрезентацією його у певній культурній парадигмі. Імагологія тут слугує засобом аналізу механізмів створення та функціонування цих іміджів у міжкультурному діалозі. Даніель-Анрі Пажо вважає, що літературна імагологія досліджує образи іноземця, визначаючи їх як символи, що відображають різницю між двома рівнями культурної реальності. Образ презентує реальність «іншого», яка засвоюється в певному ідеологічному чи культурному просторі. Науковець підкреслює, що через літературні тексти можна зрозуміти настрої суспільства та ідеології епохи, оскільки образ виступає індикатором цих ідей. Компаративіст має враховувати літературний контекст і соціокультурні умови, досліджуючи процес формування і передачі образів, їх зв'язок із системами ідей чи ідеологій.[19]

У статті Л. Савельєвої аналізувано опозицію «свій-чужий» як етнокультурний компонент у семантиці номінацій особи. Дослідження спирається на етноцентричний підхід і параметризацію лексики, розглядаючи лексичні значення через культурну конотацію. Використовуючи тлумачні та спеціалізовані словники, авторка досліджує, як опозиція «свій-чужий» відображає етнокультурні цінності. Особливу увагу приділено ролі лексичних

елементів у мовній категоризації світу та інтегрованому лінгвокультурологічному аналізу. Робота Савельєвої досліджує опозицію «свій-чужий» через лексичні одиниці, пов’язані з місцем проживання. Автор зазначає, що ця номінація залежить від походження суб’єкта чи його локалізації. Наприклад, компоненти «свій» (земляк, кровний) та «чужий» (чужак, прибулець) відображають як географічну, так і культурну відмінність. Опозиція корінний житель – переселенець залежить від позиції мовця, що може варіюватися від «наш: не-наш» до «тут: там». Локативні відношення також включають оцінні аспекти, зокрема щодо півдня та заходу, що мають культурно-міфологічні конотації. Савельєва відзначає, що в локалізації особи важливим є не лише її віддаленість від інших, а й визначення місцезнаходження. Вказівка на конкретний простір, де особа перебуває, стає головним способом локалізації. Це підкреслює, що мовні одиниці, які використовуються для номінації, більше орієнтовані на географічне і культурне розташування, а не лише на відстань між людьми. [14]

У статті Ступницької Н.М. «Дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в аспекті імагологічного аналізу» аналізується поняття «свій» і «чужий» як частини бінарної опозиції, що відображає ментальне сприйняття та культурні стереотипи. Відзначається, що ці поняття змінюються з часом і мають неоднорідний характер, залежно від соціального контексту та індивідуальних уявлень. Стаття підкреслює важливість оцінки як основи для формування системи цінностей, що визначає сприйняття власної та чужої культури. Стаття досліджує зв’язок категорії оцінки з формуванням образу «свій» і «чужий», зазначаючи важливість аксіології в розумінні цих понять. Оціночний підхід до сприйняття світу формує стереотипи про культуру, що в свою чергу визначає національну ідентичність. Образи «свого» та «чужого» постійно трансформуються в залежності від історичних, культурних і соціальних умов, а також мають складну структуру, що охоплює як особисті, так і суспільні уявлення. Дослідження підкреслює роль мови і літератури у формуванні цих образів [17].

У своїй статті Т.В. Кузнєцова досліджує концепт «свій – чужий» через призму лінгвокультурології, аналізуючи, як ця опозиція впливає на культуру та інтерпретуються в різних науках. Визначено, що цей концепт є основою для багатьох дисциплін, таких як філософія, соціологія, психологія, та мовознавство. Також розглядається як поняття «свій» та «чужий» формується через систему етичних і культурних норм. Проблема «чужих» у народній культурі розглядається через архаїчні вірування, вважаючи їх потенційно небезпечними або незнайомими [5].

Дисертація О. Филипець [21], присвячена мовним автостереотипам поляка та гетеростереотипам українця в Польщі, є важливим внеском у вивчення стереотипів у контексті сучасних польсько-українських відносин. У дослідженні авторка акцентує увагу на тому, як стереотипи про ці національності формуються у свідомості поляків, зокрема через мовні уявлення та асоціації. В об'єкті дослідження зосереджено увагу на стереотипних рисах поляка і українця, що складають мовну картину світу польської студентської молоді. Зокрема, авторка вперше проводить комплексний аналіз автостереотипу поляка й гетеростереотипу українця на матеріалі анкетування 1195 студентів 8 польських університетів, що дає можливість зробити висновки про сучасні стереотипи серед студентської молоді. Результати дослідження підтверджують значущість мовних стереотипів для формування колективної свідомості і розкривають характерні риси поляка та українця через призму різних категорій. У рамках автостереотипії поляк постає як європеєць, слов’янин, громадянин Польщі, який гордиться своєю культурною спадщиною та традиціями (*cebulak, cebula, Polaczek - cebulaczek, Janusz i Grażyna, Seba, Karyna, Dżesika, Polonus, Polonia, brat, sąsiad, nosacz, sąsiad, patriota, orzeł, biało-czerwony, obywatel Polski, złodziej, rodak, nasz, swój, Lach, Lechita*.). Студенти визначають поляка як людину, що має польське походження, народжена і проживає в Польщі, ідентифікує себе з польським народом. У свою чергу, у гетеростереотипі українець сприймається як гордий представник своєї нації, патріот, що гордиться своєю батьківщиною, його образ асоціюється з такими рисами, як належність до України, прагнення відстоювати національні інтереси. При цьому виявлено, що у студентському

середовищі часто зустрічаються образи «типового», «справжнього» та «ідеального» поляка і українця. Так, «типовий» поляк, згідно з дослідженням, може бути схарактеризований як людину з певними соціальними та культурними ознаками, такими як схильність до скупості, патріотизм, відданість своїй батьківщині, тоді як «справжній» поляк є вже більш ідеалізованим образом, що відповідає вимогам «ідеального» представника нації. З іншого боку, стереотипи українця варіюються від «типового» до «ідеального», при цьому спостерігається прагнення до збереження культурних традицій, бажання ідентифікувати себе з українським народом, патріотизм і готовність захищати національні інтереси. У процесі дослідження також було виявлено різні асоціації, що супроводжують образи поляка й українця в польському мовному просторі. Так, поляк асоціюється з такими предметами як герб, біло-червоний прапор, національні страви, пиво, горілка, а також з певними рисами, що виявляються через фразеологізми і стереотипи, що наголошують на його патріотизмі та національній ідентичності. Водночас, образ українця часто супроводжується асоціаціями з національними символами, такими як синьо-жовтий прапор, гімн, українські страви, солодощі, а також деякими негативними стереотипами, що стосуються трудової міграції та заробітчанства (*sąsiad, kijowianin, obcokrajowiec, cudzy, obywatel Ukrainy, banderowiec, upowiec, emigrant, uchodźca, pracownik, człowiek, mężczyzna, brat, Sasza. Rusin, Rusek, ruski, kozak, Słowianin, mieszkaniec Kresów, szoszon*). Зокрема, серед молоді часто спостерігаються асоціації з українцем як з робітником, який виконує роботу низької кваліфікації. Водночас у свідомості польських студентів поляк і українець постають у бінарній опозиції «свій – чужий», що є результатом географічного та культурного контексту, в якому ці стереотипи формуються. Географічне положення Польщі також впливає на специфіку стереотипів, адже у прикордонних районах студенти мають більше контактів з українцями, що веде до більш виразного формування образу українця як сусіда. Зокрема, у студентів, що навчаються в містах, близьких до кордону з Україною, таких як Люблін чи Жешув, спостерігається частіше використання асоціацій із солодощами та продуктами харчування, що є характерними для української культури (*cukierki «Krówki», chałwa, słodycze*).

У рамках цього дослідження також проаналізовано зміну стереотипів поляка і українця, зокрема перехід від стереотипів, що були характерні для попередніх років, до нових, більш сучасних уявлень, що формуються під впливом змін у суспільно-політичному житті. Сучасні стереотипи менш виразно пов'язані з такими рисами, як контрабандизм чи землеробство, що було характерно для більш ранніх уявлень. Замість цього поляк асоціюється з патріотизмом, високими моральними стандартами, а українець — з працелюбством, хоча не позбавлений негативних рис, із заробітчанством. Таким чином, результатом дослідження є не тільки опис авто- і гетеростереотипів, а й глибоке розуміння того, як ці стереотипи взаємодіють і змінюються в залежності від культурних, соціальних та політичних факторів, що впливають на формування мовної картини світу студентської молоді Польщі.

Аналізуючи студентські номінації поляка та українця через призму категорій «свій» і «чужий», можна виділити кілька важливих аспектів. Ключовим є те, що кожна з група у своєму сприйнятті, намагається конструювати ідентичність через відмежування від іншої групи. У цьому контексті формуються стереотипи, які виявляються через номінації, що застосовуються до представників іншої національності. Номінації поляка здебільшого мають позитивний або нейтральний відтінок, але іноді вони також можуть бути з іронією чи зневагою. Наприклад, такі назви, як *sebula, cebula, Polaczek* або *cebuczek,* мають певну негативну конотацію, вказуючи на певні риси характеру чи стереотипи про польську ментальність, наприклад, скупість або прагнення до простоти. Однак серед цих номінацій є й позитивні, як-от *patriota, orzeł, biało-czerwony,* що підкреслюють патріотизм та гордість за національні символи. Окрім того, слова *nasz, swój, rodak* позначають належність до «своєї» нації, що підтверджує ідею інтеграції та єдності з польським народом. Ці терміни відображають відчуття солідарності та взаємопідтримки всередині нації.

Номінації українця, з іншого боку, зазвичай містять більше нейтральних чи негативних конотацій. Наприклад, *obcokrajowiec, cudzy, emigrant, uchodźca* вказують на те, що українець є "чужим", частіше асоціюється з імміграцією, що є явищем, пов’язаним із певним соціальним та економічним статусом. Відмінно

сприймається й термін *banderowiec*, який відсилає до політичних образів, що мають дуже специфічну історичну прив'язку, асоціюючи українця з радикальними політичними течіями, і таким чином підкреслюючи відстань і відчуження від польської національної свідомості. Водночас слова типу *Sasza, Rusek, ruski, kozaczek* натякають на етнічні чи культурні риси, які ще більше підкреслюють «чужість» і не співпадають із образом «свого», що уявляється в польському середовищі. Термін *sąsiad*, хоча й позначає «сусіда», також містить певну відмінність, адже навіть у цьому контексті є певна дистанція між «своїм» та «чужим», оскільки відносини між Польщею та Україною мають історичний контекст напруженості і співіснування різних національностей на одній території.

Загалом, сприйняття поляка як «свого» і українця як «чужого» у студентському середовищі полягає в тому, що лексеми, які вживаються для опису представників цих націй, окреслюють чітку межу між ними. З одного боку, поляки використовують слова, що підкреслюють приналежність до «своєї» нації, а з іншого — українці, навіть якщо вони є «сусідами», все одно сприймаються як частина іншої культурної ідентичності, менш схильної до інтеграції. Цей розподіл на «свій» і «чужий» виявляється через контексти, асоціації з національними символами, історичними подіями, політичними уподобаннями, які виокремлюють польську ідентичність від української, незважаючи на географічну близькість і спільне минуле.

У польському студентському середовищі позначення росіян часто набуває негативного забарвлення, що відображає загальне ставлення до Росії через її політичні дії, зокрема після анексії Криму і війни в Україні. Лексема «Rusek» або «Ruski» зазвичай використовується з іронією та неприязню, часто як синонім для позначення «чужого», чужого для польської ідентичності. Це слово асоціюється з негативними проявами, такими як агресивність, неприємний характер або навіть загроза для національної безпеки. Особливо в контексті останніх політичних подій, таких як війна в Україні, слово «Moskal» набуло сильного зневажливого відтінку і використовується для позначення росіян, яких сприймають як ворогів, що несе загрозу для Польщі та її сусідів. У цьому

контексті слово «Putinowiec» ще більш різко підкреслює політичну належність особи до режиму, що здійснює агресію, і часто має надзвичайно негативне забарвлення, вказуючи на прихильників політики путіна. Така мова пов’язана з історичними конфліктами, включаючи періоди, коли Польща була під окупацією Російської імперії або Радянського Союзу. Цей історичний контекст породжує глибоке недовіру та антипатію, яку сучасні покоління можуть виражати через такі терміни, як «zły Ruski» (поганий руський) або «agresywny Moskal» (агресивний москаль). Водночас словосполучення «obywatel Rosji» є нейтральним, але навіть він не позбавлений настороженості, оскільки люди, що походять із Росії, можуть асоціюватися з негативними стереотипами про державу, яка підтримує авторитаризм і агресивну зовнішню політику. Звісно, ці терміни не є універсальними, і не кожен поляк буде використовувати їх однаково, проте загальна атмосфера в країні, зважаючи на поточні політичні події, підштовхує до формування негативного образу росіянина, навіть якщо цей термін відноситься до мирної, позаполітичної особи.

Таким чином, аналіз міжкультурної комунікації на основі концепції Манакіна дозволяє глибше зрозуміти механізми впливу категорій «свій» і «чужий» у польській політичній блогосфері. Ці поняття є важливими елементами мовної стратегії, які забезпечують ефективне досягнення комунікативних цілей, як-от мобілізація, консолідація та збереження національної ідентичності.

1.2. Характеристика польської політичної блогосфери

Польська політична блогосфера є надзвичайно поляризованою, що відображає загальний стан суспільства. Блогери часто висловлюють свою підтримку або критику з огляду на політичні позиції, створюючи таким чином дві основні групи: консервативна та націоналістична блогосфера і ліберальна та прогресивна блогосфера. Консервативна та націоналістична блогосфера включає блогерів, які підтримують традиційні польські цінності, католицьку релігію і часто є прихильниками урядових політичних сил, таких як PiS [3]. Вони

висвітлюють важливість національної суверенітету та боротьби з впливом іноземних країн. Ліберальна та прогресивна блогосфера схиляється до підтримки прав людини, демократичних стандартів та європейських цінностей. Її дописувачі часто виступають проти антидемократичних тенденцій, таких як ослаблення судової влади або цензура в ЗМІ.

Блогери відіграють важливу роль у виборчих кампаніях. Вони не лише висвітлюють події та критикують опонентів, але й активно використовують свої платформи для мобілізації виборців, обговорення політичних програм кандидатів, а також для поширення агітаційних матеріалів. Одним із викликів польської політичної блогосфери є наявність дезінформації та маніпуляцій, які можуть бути спричинені як політичними силами, так і організованими групами. Блогери можуть створювати фальшиві новини або перебільшувати реальні події з метою маніпуляції громадською думкою. Це є важливою проблемою для польського суспільства, оскільки може вплинути на виборчі процеси та зіпсувати політичну атмосферу.

У дослідженні питань міжкультурної комунікації у діяльності польської політичної блогосфери на основі опозиції «свій/чужий» доречно звернутися до ідей, представлених у статті К.С. Мальцевої «Опозиція «своє/чуже» як культурна універсалія». Мальцева розглядає цю опозицію як культурну універсалію, яка пронизує всі рівні людської комунікації та допомагає структурувати соціальний простір. Вона особливо важлива у ситуаціях міжкультурної взаємодії, де має на меті не лише встановлення культурних меж, але й формування певної ідентичності, що є надзвичайно актуальним для польської блогосфери на тлі сучасних глобальних викликів. Дослідниця наголошує, що опозиція «свій/чужий» є невід'ємною частиною будь-якої культури, оскільки вона виступає основним критерієм для розмежування внутрішнього, знайомого простору та зовнішнього, потенційно небезпечного, «опозиція «своє/чуже» є однією з базових культурних універсалій, яка визначає не лише особистісне сприйняття соціального простору, але й слугує орієнтиром у визначенні культурних кордонів» [9].

У контексті польської політичної блогосфери ці культурні кордони використовуються для побудови уявлення про «своїх» (поляків, європейських союзників, прихильників демократичних цінностей) та «чужих» (опонентів, зокрема росіян чи політичних сил, що сприймаються як загроза). Таке розмежування допомагає блогерам створити чіткі орієнтири для своєї аудиторії, підсилюючи почуття солідарності та соціальної згуртованості. Мальцева описує кілька важливих функцій опозиції «свій/чужий», які актуальні для розуміння її впливу на міжкультурну комунікацію. Наприклад, віна підкреслює, що дихотомія «свій/чужий» виконує ідентифікаційну функцію. [9]. Ця функція чітко простежується у польській блогосфері, де через лексику «своїх» і «чужих» формуються образи «союзників» і «ворогів», що стають основою для колективної ідентичності. Лексика «своїх» включає позитивні конотації, спрямовані на згуртування і зміцнення єдності, тоді як «чужі» описуються через лексеми з негативним забарвленням, що підсилює відчуття протиставлення та відокремлення. Також у статті наголошується на захисній функції цієї опозиції:

У політичному дискурсі блогів, зокрема в умовах війни в Україні та напруги у відносинах із Росією, ця функція набуває особливої значущості. Використовуючи категорію «чужі» для позначення зовнішніх ворогів або загроз, блогери підсилюють захисні настрої в аудиторії, що сприяє мобілізації та єдності серед «своїх» для протидії потенційним загрозам. Крім того, Мальцева звертає увагу на мобілізаційну функцію дихотомії «свій/чужий», яка є ключовою у політичному дискурсі. Ця функція активно використовується в польській блогосфері для підтримки політичних ініціатив, які покликані згуртувати націю, захистити національні інтереси та забезпечити підтримку України як союзника. Лексика, що відображає «чужих» як загрозу, ефективно мобілізує аудиторію на підтримку політичних рішень та активізацію патріотичних настроїв. Мальцева підкреслює, що культурна універсалія «своє/чуже» не тільки структурує сприйняття соціального простору, а й формує політичну риторику, яка активно використовується для впливу на громадську думку: «Політична риторика активно використовує дихотомію «свій/чужий» як ефективний засіб для конструювання стереотипів, що сприяє швидкому та емоційному сприйняттю

інформації». Цей підхід особливо ефективний у міжкультурній комунікації, адже дозволяє швидко визначати «своїх» і «чужих» та викликати відповідну емоційну реакцію, що вкрай важливо для сучасної польської блогосфери. Використання дихотомії у політичних блогах допомагає не лише описувати події, а й створювати стійкі образи, що впливають на громадську свідомість. Опозиція «свій/чужий», описана у роботі Мальцевої, є основоположною для міжкультурної комунікації, зокрема в польській блогосфері. Через ідентифікаційну, захисну та мобілізаційну функції ця опозиція формує не лише соціальні й культурні кордони, але й політичні орієнтири, консолідує аудиторію навколо спільних цінностей і національних інтересів [10].

Однією з проблем, що постає перед дослідниками міжкультурної комунікації, є сприйняття і ставлення до представників інших культур, яке значною мірою базується на дихотомії «свій» – «чужий». Стаття Н.М. Ступницької та О.О. Ленської «Дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в аспекті імагологічного аналізу» [17] пропонує детальний аналіз цієї дихотомії та її впливу на міжкультурну комунікацію. Для глибшого розуміння цієї дихотомії дослідники застосовують метод імагологічного аналізу, що є потужним інструментом у дослідженні уявлень про інші культури. Імагологія, як пояснюють автори, є галуззю гуманітарного знання, яка вивчає образи, що створюються у свідомості про інші культури і народи. Вони надають таке визначення: «Імагологія — це наука, що досліджує процеси формування образів «іншого у колективній свідомості, а також роль цих образів у міжкультурній комунікації». Застосування імагологічного підходу дозволяє розглянути, як формується та сприймається образ «чужого», який є ключовим для міжкультурного спілкування. Автори підкреслюють, що міжкультурна комунікація залежить від здатності до рефлексії та критичного переосмислення власних стереотипів. Вони пишуть: «Здатність до деконструкції стереотипів і прийняття образу «іншого» без упереджень є необхідною умовою для ефективної міжкультурної комунікації». Таким чином, імагологічний аналіз сприяє розвитку відкритості та готовності до взаєморозуміння, що є особливо важливим в умовах зростаючої глобалізації та культурної взаємодії [18].

Формування образів «свого» та «чужого» в міжкультурній комунікації є складним процесом, який значною мірою базується на використанні певних лексичних і стилістичних засобів, що відображають оцінні та емоційні аспекти, а також культурні контексти. Лексичні маркери, які позначають «своє», зазвичай мають позитивну конотацію, акцентуючи на таких поняттях, як рідність, близькість та комфорт. Наприклад, у польській мові використовуються слова «nasz», «rodzinny», «bliski», які створюють відчуття тепла та належності до певної спільноти. У той час для позначення «чужого» вживаються слова з нейтральним або негативним забарвленням, що підкреслюють дистанцію чи інакшість, як-от «obcy», «inny», «wrogi». На стилістичному рівні особливої уваги заслуговують прийоми контрасту, які протиставляють «своє» і «чуже», наприклад, через конструкції «my jesteśmy jednością, oni są podzieleni», що чітко окреслюють межу між групами. Використання епітетів та метафор, як-от «rodzinna ziemia» і «obca ziemia», сприяє формуванню емоційного сприйняття, тоді як гіперболізація певних характеристик «чужого» може підсилювати образ загрози чи небезпеки. Контекст і культурні референції також відіграють ключову роль у конструюванні цих образів: лексика, що апелює до спільного історичного досвіду, міфів чи символів, підсилює позитивний образ «свого», як у фразі «nasza wielka historia», тоді як до «чужого» часто застосовуються стереотипи, наприклад, «ich mroczne czasy». У синтаксичній організації тексту помітно, що «свій» переважно виступає активним суб’єктом, тоді як «чужий» здебільшого є об’єктом дій, що закріплює ієрархічність і нерівність між ними. Наприклад, конструкція «Musimy bronić naszej ziemi» акцентує активну позицію «своїх» у протиставленні до потенційної загрози з боку «чужих». Використання наказового способу мовлення у таких висловлюваннях сприяє нав’язуванню позитивного образу «свого» та посиленню почуття згуртованості. У контексті імагологічного підходу до аналізу мовних засобів цей процес розглядається як частина ширшої соціокультурної взаємодії, де мовні конструкції не лише описують, але й формують образи «іншого». Мовні засоби, задіяні у цьому процесі, несуть значний емоційний, ідеологічний та культурний заряд, який

здатний як об’єднувати, так і розділяти спільноти залежно від контексту їх використання.

Подальше дослідження мовних засобів, що формують образи «свого» та «чужого», виявляє цікаві приклади, які акцентують специфіку міжкультурної комунікації. У польському дискурсі слова «*bohater narodowy*» та «*ojczysty język*» мають чіткий позитивний підтекст, асоціюючись із гордістю за свою культуру, історію та мову. Ці вирази підсилюють ідентичність та відчуття належності до національної спільноти. Натомість поняття «*obce zwyczaje*» або «*nieznane tradycje*» часто сприймаються як відсторонені, потенційно викликаючи настороженість або цікавість залежно від контексту. Такі слова, як «*wrogie wojska*» або «*nieprzyjacielska ziemia*», створюють асоціації з небезпекою, конфліктом чи агресією, що значно посилює негативний образ «чужого».

На синтаксичному рівні часто спостерігається специфіка в розподілі дій. Наприклад, у реченні «*Chronimy nasze granice przed obcymi*» («Ми захищаємо наші кордони від чужинців») «свій» займає активну позицію захисника, тоді як «чужий» виступає пасивним джерелом потенційної загрози.

Варто зазначити, що в художній літературі або публіцистиці створення таких образів може бути більш нюансованим. Наприклад, у текстах польських авторів слова «kresy wschodnie» («східні окраїни») часто викликають ностальгію, символізуючи «втрачене своє», що стало «чужим» унаслідок історичних змін. Натомість вислів «*obca cywilizacja*» («чужа цивілізація») вживається для позначення культур, які викликають одночасно і захоплення, і настороженість. Ці приклади демонструють, як через мовні засоби формується не лише уявлення про «іншого», а й емоційне ставлення до нього, що може варіюватися від поваги до відторгнення.

У фільмі «Wołyń» українці зображуються одночасно як сусіди, які довгий час мирно співіснували з поляками, і як ті, хто стали причиною трагедії. Цей дуалізм чітко відображає концепцію «близького іншого», де українці розглядаються як частина «свого», але з елементами відмінності, які викликають суперечливі емоції. Таким чином, «близький інший» не є категорією чітко визначеною, а радше відображає напруження між спільністю та інакшістю, що

проявляється у багатовікових відносинах між польською та українською культурами.

Стереотип, як зазначає О. Лазарчук у своїй статті про образи України в британському тижневику «The Economist», — це спрощене, часто помилкове уявлення про культурні особливості нації, яке формується у суспільній свідомості та впливає на міжнародні відносини. За Лазарчук, образ України в іноземних медіа значною мірою формується під впливом усталених стереотипів, що часто акцентують на негативних аспектах, таких як політичні чи економічні труднощі, зокрема у британському тижневику «The Economist». Ці стереотипи можуть підтримуватися і повторюватися в мас-медіа, що сприяє закріпленню певних образів у свідомості аудиторії, навіть якщо вони не відповідають сучасним реаліям України [6].

Стереотипи поділяють на поведінкові та мисленнєві. Перші пов’язані з історичними традиціями та звичаями, які характеризують певну етнокультурну спільноту і сприяють збереженню її культурної цілісності, що особливо відчутно під час міжкультурної комунікації. Мисленнєві стереотипи, навпаки, формуються в контексті соціально-політичних умов і можуть швидко змінюватися під впливом нових обставин. Вони визначають, як певна культура або етнос сприймається іншими.

Історичні конфлікти відіграють значну роль у формуванні стереотипів між народами, і історія відносин між Україною та Польщею є яскравим прикладом цього явища. Початок негативних стереотипів між українцями та поляками можна віднести до періоду, коли Польща загарбала частину українських земель, що призвело до тривалих політичних і соціальних напружень. Одним із найважливіших етапів у цьому процесі стали козацькі повстання XVII століття, зокрема повстання під проводом Богдана Хмельницького, яке залишило глибокий слід у польській колективній пам’яті. Українці, які боролися за свою незалежність, сприймалися поляками як агресивно налаштований народ, що прагне суверенітету, часто зі зброєю в руках. Волинська трагедія часів Другої світової війни, яка стала символом взаємних втрат і насильства, ще більше поглибила це відчуття недовіри. Для багатьох поляків цей трагічний епізод війни

асоціюється з насильством, що виходить від українців, і зміцнює стереотипи про вороже налаштовану націю. Ці історичні події формували образи, які вплинули на національну ідентичність обох народів і значною мірою визначили їх взаємні стереотипи, що зберігаються до сьогодні.

Ці історичні події і конфлікти, що тривали протягом століть, стали джерелом стереотипів, які відображаються у свідомості не тільки окремих індивідів, але й у колективній пам'яті народів. Напружені відносини між Україною та Польщею сформували стереотипні уявлення про взаємну ворожість та агресивність, які зберігаються і в сучасному культурному дискурсі. Наприклад, у польському контексті образ українця часто асоціюється з боротьбою за незалежність, що інколи сприймається як загроза для стабільності Польщі. Натомість, для українців польська історична політика в контексті загарбання українських земель і репресій відносно українців, особливо у XX столітті, формує образ польської держави як загарбника й ворога.

Волинська трагедія стала піковим моментом цих конфліктів, коли спогади про масові вбивства та насильство стали важливою частиною національної пам'яті поляків. Вона значною мірою вплинула на формування стереотипів, де українці часто сприймаються як вороги, які не мають моральних обмежень. Водночас, для українців Волинська трагедія є символом національних втрат та боротьби за існування, що зберігає в собі образ польських агресорів. Цей образ взаємної неприязні та недовіри виявляється і в сучасних політичних наративах, що підсилюють емоційний фон цих стереотипів.

Загалом, ці історичні конфлікти та стереотипи, що виникли на їх основі, мають потужний вплив на міжкультурну комунікацію та сучасні взаємини між Україною та Польщею. Вони ускладнюють процес порозуміння, оскільки кожна сторона через призму історичних травм та стереотипів сприймає не лише «іншого», а й саму себе, зберігаючи певні уявлення, які формувалися у результаті минулих подій. Ці стереотипи можуть бути важким бар'єром на шляху до конструктивного діалогу, хоча одночасно є й потенціалом для розуміння та переосмислення історії через сучасну призму співпраці та єдності.

Загалом, мова, яку використовують польські політичні блогери, зазвичай насичена емоціями, метафорами та ідеологічними концептами, що сприяють більш глибокій поляризації аудиторії. Термінологія, що виникає в контексті польської політичної блогосфери, часто включає слова і вирази, що мають чітко визначені політичні конотації, наприклад, «ліберали» чи «консерватори», «патріоти» чи «зрадники». Така лексика не лише сприяє формуванню певних стереотипів, але й посилює розрив між різними політичними групами, що негативно позначається на діалозі в суспільстві.

Політичні блоги в Польщі відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, впливаючи на політичні настрої та соціальні процеси в країні. Вони стають не лише платформою для вираження індивідуальних думок і оцінок, але й майданчиком для маніпулювання інформацією, що є важливим для глибшого розуміння сучасної політичної культури Польщі.

Важливим аспектом є також вплив міжнародних подій, таких як війна в Україні, на риторику польських блогерів. Зростаючі антиукраїнські настрої в деяких сегментах польської блогосфери пов’язані з економічними проблемами та внутрішніми політичними маніпуляціями, особливо напередодні виборів 2023 року. У той же час, значна частина блогосфери підтримує проукраїнську риторику, відстоюючи ідеї солідарності та співпраці між народами

Основною характеристикою польської політичної блогосфери є яскраво виражена ідеологічна різноманітність. Блогери, які підтримують праві ідеї, активно захищають традиційні цінності та національну ідентичність, часто критикуючи уряди сусідніх країн або міжнародні інституції. Наприклад, під час війни в Україні кілька польських блогерів, що дотримуються консервативної лінії, піддали критиці надмірну допомогу Україні, звинувачуючи уряд у нехтуванні внутрішніми проблемами Польщі. Натомість інша частина блогосфери активно підтримує Україну, підкреслюючи важливість європейської інтеграції та солідарності між народами в умовах зовнішніх загроз.

Лексика, що використовується в цих блогах, часто поділяється на категорії «свій»/«чужий», що дає змогу блогерам маніпулювати аудиторією через емоційно забарвлені терміни. У лексиконі польських політичних блогерів можна

зустріти вирази на кшталт «патріоти» та «зрадники», «національні інтереси» та «європейські цінності», що підсилюють риторику поляризації. Наприклад, блогер, який виступає за більш активну підтримку Польщею України, може описувати поляків, що виступають проти цієї підтримки, як «проросійських» або «антипольських», використовуючи термінологію, що апелює до національної гордості та патріотизму.

У польських політичних блогах лексика «свій» і «чужий» часто використовується для чіткого розмежування та формування суспільної думки, особливо через емоційно забарвлені вислови. Наприклад, термін *«patrioci»* використовується для позначення людей, які підтримують захист національних цінностей, культури та суверенітету. Протилежним є слово *«zdrajcy»,* яке часто застосовується до тих, хто сприймається як такий, що загрожує національним інтересам. Наприклад, у блозі можна зустріти фразу: *«Prawdziwi patrioci bronią Polski przed wpływem zewnętrznych ideologii, podczas gdy zdrajcy popierają narzucanie nam obcych wartości»*.

Щодо теми підтримки України, термін *«prorosyjski»* є типовим прикладом використання риторики «чужого». Блогери, які підтримують допомогу Україні, можуть писати:»*„Ci, którzy sprzeciwiają się wsparciu Ukrainy, działają na korzyść Kremla»*. Такий вислів спрямований на формування негативного образу опонентів через асоціацію їх із Росією, що має глибокий історичний резонанс у польській культурі. У свою чергу, противники допомоги часто використовують терміни *«obciążenie finansowe«* або *„zagrożenie dla granic»*. Наприклад: *«Masowe przyjmowanie uchodźców z Ukrainy to ogromne obciążenie dla polskiego budżetu«* або *„Nasze granice są zagrożone przez niekontrolowany napływ cudzoziemców»*.

Лексика, пов’язана з європейськими цінностями, також має різні конотації залежно від позиції блогера. Прихильники євроінтеграції можуть використовувати такі фрази, як *«Polska powinna przestrzegać europejskich wartości, takich jak równość i tolerancja»*. У відповідь критики можуть заявляти: *«Narzucone nam europejskie wartości niszczą polską tożsamość»*.

Такий дискурс також поширюється на історичні аспекти. Наприклад, у блозі може з’явитися вислів: *«Ukraińcy byli naszymi sąsiadami, ale historia*

pokazała, że nie zawsze można im ufać», що натякає на історичні конфлікти, такі як Волинська трагедія. З іншого боку, прихильники зближення з Україною пишуть: *«Polska i Ukraina mają wspólną historię i obowiązek budować przyszłość razem»*.

Прикладом також може бути блог, що публікує матеріали на підтримку урядової політики Польщі щодо допомоги Україні: «Ми не можемо дозволити собі бути байдужими до того, що відбувається на сході Європи. Потрібно бути з тими, хто бореться за свою свободу, навіть якщо це означає великі фінансові витрати». Тут терміни «свобода», «боротьба», «національні інтереси» активно використовуються для мобілізації аудиторії на підтримку політики уряду. Натомість на опозиційних блогах часто звучать критичні заяви: «Це невиправдано ризикувати майбутнім Польщі заради інтересів чужої країни», де «чужа країна» виступає в ролі протиставлення національним інтересам.

Політичні блоги також характеризуються активним використанням метафор та риторичних фігур, які створюють образи «ворогів» та «союзників», а також «небезпечних» та «корисних» ідей. Блогери лівого спрямування, наприклад, можуть говорити про «неофашистські» тенденції у суспільстві, якщо йдеться про праві партії, або ж описувати зміни в економічній політиці як «підтримку соціальної справедливості». Поляризація досягає апогею під час виборчої кампанії, коли лексика набуває особливо різких форм: «Змова правих» або «абсолютна нездатність уряду розуміти потреби країни».

Таким чином, польська політична блогосфера відображає всю складність сучасних політичних процесів, а її мова активно сприяє формуванню стереотипів, маніпулюванню громадською думкою та підтримці або критиці політичних ініціатив.

Висновки до розділу 1

Сучасні стереотипи поляків є багатогранними та сформованими під впливом історичних, економічних і культурних чинників. Історичні конфлікти залишили слід у колективній пам’яті, підсилюючи недовіру, але водночас сучасні політичні реалії та економічні умови створюють нові точки взаємодії та

конкуренції. З одного боку, українці сприймаються як конкуренти на ринку праці та в бізнесі, що може викликати занепокоєння серед місцевих жителів. З іншого боку, нові хвилі міграції та зростаюча участь українців у польському суспільстві створюють нові, більш позитивні образи, що підкріплюють уявлення про спільність інтересів і цінностей між обома народами.

Стереотип українця в польському суспільстві має як позитивні, так і негативні риси. Позитивні аспекти включають образ українця як героїчного борця за свободу, здатного до самопожертви та мужності, особливо після початку війни з Росією в 2022 році. Українці сприймаються як люди, які прагнуть до незалежності і готові захищати свою землю. Також є позитивний образ українців як працьовитих людей, які виконують фізичну роботу в польській економіці, особливо в будівництві, сільському господарстві та сфері послуг.

З іншого боку, стереотипи, які існують на основі історичних конфліктів (як-от козацькі повстання та Волинська трагедія), формують негативний образ українців як агресивних націоналістів, що прагнуть до незалежності будь-якою ціною. Мовні бар'єри, культурні відмінності та соціальні проблеми також підсилюють цей негативний образ. У багатьох випадках українці сприймаються як економічна конкуренція для місцевих працівників через свою готовність працювати за низьку зарплату.

Щодо стереотипу росіянина, особливо на тлі війни в Україні, цей образ значно змінився в багатьох країнах, включаючи Польщу. Росіяни часто асоціюються з агресією, військовою загрозою та імперськими амбіціями. Більшість негативних стереотипів стосуються саме російської держави та її політики, а не окремих людей. Стереотипи включають уявлення про росіян як про агресивних, воєнних, експансіоністських особистостей, які підтримують авторитаризм і репресії.

Водночас у більш поміркованих поглядах сприймається, що не всі росіяни розділяють погляди своєї влади. Проте в умовах війни в Україні і пропаганди, образ росіянина як частини загрози часто перетворюється на колективний стереотип, що викликає у багатьох народів неприязнь, страх та зневіру до всіх представників цієї нації.

Формування стереотипів — це динамічний процес, що залежить від соціально-економічних змін, історичного контексту та сучасної політичної ситуації. Взаємна інтеграція та комунікація між польським і українським суспільствами можуть сприяти зменшенню негативних упереджень і формуванню більш збалансованих і реалістичних уявлень одне про одного. Як зазначає Євген Головаха, інтеграція українців у польське суспільство залежить від соціальних програм, спрямованих на зменшення упереджень і покращення культурного обміну. У перспективі зростання кількості освічених фахівців з України, які роблять значний внесок у розвиток економіки Польщі, може допомогти змінити існуючі стереотипи на більш позитивні та сприяти створенню нових, більш об’єктивних уявлень про українців.

Таким чином, глибше розуміння причин виникнення стереотипів і їх впливу на міжкультурні відносини є ключем до зменшення напруги та покращення співіснування між польським і українським народами у сучасному глобалізованому світі.

Розділ 2
Сучасна інтернет-преса та політична блогосфера Польщі: загальна характеристика

2.1. Роль інтернет-преси в сучасному суспільстві як засобу впливу на суспільство

Інтернет-преса в сучасному суспільстві стала важливим інструментом впливу на громадську думку, оскільки вона здатна швидко поширювати інформацію та формувати уявлення про події, тенденції та проблеми. Завдяки своєму доступу до широкої аудиторії та можливості миттєвого реагування, інтернет-ЗМІ набули величезного впливу на політичні, соціальні та культурні процеси. Вони активно використовуються як засіб маніпуляції та пропаганди, дозволяючи передавати не лише факти, але й інтерпретації, які можуть змінювати погляди та поведінку людей. Одним з основних чинників, що визначають ефективність інтернет-преси, є її доступність, яка дозволяє будь-якому користувачеві знайти необхідну інформацію в режимі реального часу. Відсутність контрольованих цензурних обмежень дає змогу різним групам, у тому числі політичним, економічним та соціальним, здійснювати вплив на суспільство, сприяючи популяризації певних ідей або підриву репутації окремих осіб чи організацій. Крім того, інтернет-преса стає основним джерелом інформації для молоді, що робить її значущою в контексті освіти та формування світогляду. Разом з тим, активне використання нових медіа сприяє поширенню дезінформації та фейкових новин, що створює нові виклики для громадянської свідомості та демократичних процесів. У зв’язку з цим виникає необхідність у критичному підході до інформації та розвитку медіаграмотності, що дозволяє кожному користувачеві інтернет-преси робити обґрунтовані висновки та уникати впливу маніпуляцій. З огляду на ці фактори, інтернет-преса є потужним засобом впливу на суспільство, що має як позитивні, так і негативні наслідки для суспільного розвитку.

Наприклад, видання «Gazeta Wyborcza» активно підтримує ліберально-демократичні позиції, тоді як «Wpolityce.pl» пропонує консервативний погляд на актуальні події. Таким чином, інтернет-медіа стають джерелами інформаційних «бульбашок», де користувачі взаємодіють лише з контентом, що відповідає їхнім політичним переконанням.

Сучасні інтернет-ЗМІ часто використовують соціальні мережі як основний канал поширення контенту. Це зумовлено значним зростанням кількості користувачів таких платформ, як Facebook, Twitter та Instagram.

Основною характеристикою польської політичної блогосфери є її значна поляризація, що є відображенням глибоких розбіжностей у суспільстві. Сутність цього поділу полягає у наявності двох основних груп блогерів: консервативних, які відстоюють традиційні цінності, праві ідеї та підтримують діючий уряд, і ліберальних, що критикують владу, виступають за європейську інтеграцію та захист прав меншин. Така поляризація підсилює агресивну риторику і провокує численні конфлікти у онлайн-дискусіях, створюючи розрив між прихильниками різних політичних поглядів. Це також веде до поширення чітких меж у сприйнятті «свого» та «чужого», де представники кожної сторони умовно розподіляють свою аудиторію: ті, хто підтримує їх наративи, вважаються «своїми», а ті, хто виступає проти чи не сприймає їх погляди, – «чужими». Таким чином, ці групи формують різні уявлення про своїх та чужих не лише в контексті внутрішньополітичної боротьби, але й у процесах міжкультурної комунікації.

Політична блогосфера Польщі в період 2022-2024 років була динамічним простором, у якому відтворювалися складні внутрішньополітичні зміни та міжнародні виклики. Цей період включав парламентські вибори 2023 року, які стали поворотним моментом для країни, коли партія «Право і Справедливість» (PiS) втратила більшість, а опозиційна коаліція під керівництвом Дональда Туска отримала можливість сформувати уряд. Блогери активно висвітлювали політичні протистояння, зміни у внутрішній політиці та зростаючу критику політики PiS, особливо щодо судової реформи та відносин з Європейським Союзом [38].

Лексика в польській політичній блогосфері 2022–2024 років стала не просто засобом передачі інформації, а інструментом символічного маркування,

що визначає межі групової ідентичності. У текстах, орієнтованих на визначення «своїх», домінує семантика героїзму, відданості і легітимності, часто із вживанням епітетів, які підкреслюють моральну перевагу: «оборонці суверенітету», «хранителі традицій», «справжні поляки». Така лексика створює позитивний емоційний фон, закликаючи до солідарності й спільної мети. Водночас, на противагу, мова про «чужих» густо насичена термінами, що викликають недовіру чи навіть презирство: «деградanти», «пропагандисти чужих інтересів», «західні маріонетки». Цікаво, що ці лексичні одиниці часто завуальовано апелюють до історичних травм чи страхів, активуючи глибоко вкорінені архетипи «ворога» як зради чи загрози для національної ідентичності.

Особливий лексичний шар становлять слова, що працюють із контекстами економічної та моральної деградації: для опису «чужих» використовуються вирази на кшталт «продажні бюрократи», «ліберальні руйнівники», натомість «свої» подаються як «захисники правди» чи «носії історичної справедливості». Таке розмежування не є нейтральним — воно формує підсвідоме уявлення про структуру «світу»: доброчесність завжди знаходиться в нашому таборі, а ворожість і небезпека — по той бік барикад.

Водночас, цікаво простежити зміну тональності в залежності від ескалації суспільних конфліктів. У моменти політичного напруження блогосфера активніше використовує гіперболізовану лексику: «зрадники нації» перетворюються на «підривників державності», а «патріоти» — на «воїнів світла». Це своєрідна мобілізаційна риторика, яка виконує не тільки інформаційну, а й емоційно-перформативну функцію, де слово стає зброєю. У підсумку, мова польської інтернет-преси не лише структурує політичний дискурс, але й активно конструює соціальну реальність, визначаючи, хто гідний бути почутим, а хто — виключеним із діалогу.

Еволюція лексики в польській політичній блогосфері 2022–2024 років також демонструє, як мова стає полем маніпуляції та емоційного впливу. Один із найбільш цікавих аспектів – це інтеграція популярних культурних кодів і архетипів, що працюють як підсвідомі тригери. Наприклад, прихильники правого дискурсу можуть використовувати лексичні конструкти на кшталт

«сторожі фортеці Європи» або «захисники християнської спадщини», що не лише посилює націоналістичну риторику, а й вписує сучасний конфлікт у контекст історичної боротьби добра і зла. Водночас, лівий дискурс відповідає словами, які мають на меті підкреслити сучасність і прогресивність, такими як «адвокати рівності», «провідники європейської модерності», створюючи контраст із образом «ретроградних реакціонерів».

Цікаво, як у блогосфері змінюються тональні акценти залежно від типу аудиторії. Для вузького кола однодумців використовуються більш радикальні формулювання, майже без фільтрів, які активно формують групову згуртованість через спільну ненависть чи зневагу. Так, для «чужих» вживаються терміни на зразок «антипольські маріонетки», «ліберальні узурпатори» чи «моральні банкрути». У публічних же текстах, орієнтованих на широку аудиторію, агресія маскується через використання евфемізмів і завуальованих звинувачень: замість «зрадників» говорять «ті, хто заперечує наші цінності», а замість «ворогів народу» – «ті, хто діє в інтересах зовнішніх сил».

У цьому контексті показово, що лексика на позначення «свій» та «чужий» дедалі частіше стає ідентифікатором не просто політичної позиції, а ціннісного вибору та способу мислення. «Свій» стає символом відповідальності, чесності, лояльності, а «чужий» – уособленням небезпеки, маніпуляцій, безвідповідальності. Такий процес ускладнює будь-які спроби суспільного примирення, адже кожне слово несе в собі тягар історій, стереотипів і конфліктів, що створюють бар’єри навіть у найпростіших комунікаціях.

2.2. Особливості мови сучасної інтернет-преси

Мова сучасної інтернет-преси має низку особливостей, які значною мірою відрізняють її від традиційних медіа. Однією з основних характеристик є її гнучкість і динамічність, що зумовлено швидким поширенням інформації через онлайн-платформи. Інтернет-преса характеризується використанням коротких і емоційно забарвлених заголовків, що залучають увагу читача, а також активним використанням гіперпосилань, що дозволяють швидко переходити до

додаткових матеріалів або джерел. Мова таких матеріалів часто містить багато сленгу, неформальних виразів, інтернет-мемів та абревіатур, що сприяє швидкому сприйняттю інформації молодими користувачами. Водночас інтернет-преса активно використовує мультимедійні елементи, такі як зображення, відео та інфографіка, що підсилюють вплив тексту та сприяють зростанню рівня залученості читачів. Значну роль у формуванні мови інтернет-преси відіграє інтерактивність: коментарі, обговорення та можливість взаємодії з аудиторією змінюють традиційний формат одностороннього комунікаційного процесу на двосторонній. В результаті цього зростає вплив інтернет-спільнот на формування новинного контексту, що призводить до появи різноманітних суб'єктивних інтерпретацій фактів та подій. Сучасна мова інтернет-преси також часто виявляється поляризованою, оскільки різні інформаційні платформи можуть слугувати як каналами для пропаганди певних політичних або соціальних ідеологій. Це впливає на стиль подачі матеріалів, часто створюючи упереджене або емоційне трактування новин, що сприяє загостренню суспільних суперечок та конфліктів.

У 2022-2024 роках польська блогосфера демонструє глибоку поляризацію, що чітко відображається у використанні мови. Блогери, що представляють правий спектр, такі як wPolityce і Niezależna, активно використовують консервативну лексику, часто вживаючи терміни на кшталт «lewacy» (ліваки), «liberałowie» (ліберали) для позначення своїх політичних опонентів. Ці терміни мають зневажливий характер і підкреслюють негативне ставлення до прогресивних політиків та лівих ідеологій.

З іншого боку, ліберальні та прогресивні блоги, такі як OKO.press і Krytyka Polityczna, використовують слова на зразок «konserwatyści» (консерватори), «populiści» (популісти), критикуючи політику уряду та правих сил. Це сприяє створенню негативного образу опозиційних сил і акцентує на різниці між традиційними та прогресивними поглядами в польській політиці.

Політичні блоги Польщі активно використовують емоційно насичену лексику для привернення уваги та залучення читачів. Такі терміни, як «kryzys», «katastrofa», «zagrożenie demokracji» (криза, катастрофа, загроза демократії),

стали типовими в заголовках і текстах публікацій, що стосуються економічної ситуації або політичних конфліктів. Це створює ефект сенсаційності та підвищує емоційний вплив на аудиторію, формуючи певне сприйняття подій.

Однією з ключових особливостей політичної блогосфери Польщі у 2022–2024 роках стало широке використання геополітичної риторики, особливо у зв'язку з війною в Україні. Центральними поняттями багатьох публікацій стали такі терміни, як *«sojusznicy»* (союзники), *«wróg»* (ворог) та *«imperium rosyjskie»* (російська імперія). Вони виконують не лише інформативну, але й оцінну функцію, формуючи чітку дихотомію «ми» проти «них» у політичному та ідеологічному дискурсі. Використання терміна *«imperium rosyjskie»* є особливо знаковим, оскільки в сучасному світі поняття імперії розглядається як анахронізм, пов'язаний із відсталістю, авторитарністю та прагненням до силового загарбання чужих територій. Таке позначення не лише описує історичний контекст, але й сприяє негативізації самого явища, акцентуючи увагу на колонізаторських намірах, що прямо протиставляються демократичним та європейським цінностям.

У результаті формується образ Росії як джерела агресії, несправедливості та загрози, що загрожує стабільності регіону. У цьому контексті Польща позиціонується як форпост західного світу, захисник європейських цінностей та один із ключових союзників України. Лексема *«sojusznicy»* підкреслює важливість спільних дій і солідарності перед спільною загрозою, формуючи позитивні конотації, які асоціюють «своїх» із захистом, підтримкою та спільними цінностями. Водночас термін *«wróg»* у відповідних контекстах несе сильне емоційне забарвлення. Він не просто позначає опонента, але й викликає асоціації з небезпекою, руйнуванням і чужістю. Цікаво, що термінологічна опозиція «ворог – союзник» у блогосфері часто розгортається в ширшій мережі взаємозв'язків: «ворог» може бути визначений через свою протилежність до союзника або через його зв'язок із агресором, наприклад, у виразах на кшталт «союзник ворога» або «ворог мого ворога».

Крім того, геополітична риторика дозволяє блогерам активувати глибокі архетипи добра і зла, в яких Росія як імперія набуває статусу архетипного

антагоніста. У цьому дискурсі війна в Україні розглядається як конфлікт між прогресивним світом, який уособлює свободу і демократію, та агресивним минулим, представленим імперіалістичними амбіціями. Такий підхід не лише структурує громадську думку, а й посилює поляризацію, створюючи чіткі категорії своїх і чужих, де відступ від цієї дихотомії часто трактується як зрада чи нерозуміння основних геополітичних викликів.

У відповідь на нові соціальні виклики, такі як масова міграція українців, у мові політичних блогів з'явилися нові терміни, такі як «uchodźcy-plus» або «kryzys uchodźczy». Вони використовуються для опису політики підтримки біженців або економічних труднощів, спричинених кризою. Створення таких неологізмів відображає зміну суспільного дискурсу і адаптацію мови блогерів до нових умов.

У польській політичній блогосфері 2022-2024 років лексика, яка позначає категорії «свій» та «чужий», є важливим інструментом створення та підсилення політичної поляризації в країні. Ці мовні конструкції використовуються для визначення політичної приналежності, культурних відмінностей та геополітичних орієнтацій, що дозволяє створити образи «своїх» (представників національної спільноти) і «чужих» (представників опозиційних груп або зовнішніх сил).

Зокрема, в рамках консервативної частини блогосфери поширено використання фраз на кшталт «Polska dla Polaków» («Польща для поляків»), що підкреслює ідеї національної ексклюзивності та підсилює ідеологічний поділ, ставлячи під сумнів лояльність ліберальних або європейсько орієнтованих громадян. Вони часто описуються як «зрадники» або «агенти іноземних впливів», що створює образ внутрішнього ворога, котрий заважає національній єдності. Отже, опозиція «свій» / «чужий» може розвиватися й як результат політичного протистояння різних політичних сил Польщі, де той, хто сприймає ситуацію інакше - «wróg» та «Agent obcych wpływów».

З іншого боку, ліберальні блогери використовують терміни, які акцентують на підтримці демократичних цінностей і європейської інтеграції. Вони можуть звертатися до своїх опонентів, які виступають проти цих ідей, як

до «путіністів» («*Putiniści*»), «російських агентів» («*Rosyjscy agenci*») або «ворогів Європи» («*wrogowie Europy*»). Таким чином, виникає образ контрасту між «патріотами» («patriota»), котрі підтримують європейське майбутнє Польщі, та «антиполяками» («*antypolski*») або «агентами іноземних держав» («*agentów obcych krajów*»), що уособлюють загрозу національній безпеці. У дискурсі польських політичних медіа путініст та російський агент – вороги Європи, це завжди ознака ворога Польщі та демократії.

Використання мовних стратегій, що стосуються категорій «свій» і «чужий», поширене і в контексті соціокультурних поділів. У політичному дискурсі часте посилання на «польські традиції» або «польські цінності» слугує мобілізації підтримки серед тих, хто відчуває загрозу від чужих культурних впливів, у той час як терміни типу «ліберали», «глобалісти» виступають як негативні ярлики для тих, хто підтримує інтеграцію в ЄС або виступає за права меншин.

«Zdradzieckie mordy» (Зрадницькі пики) – вживається для характеристики представників опозиції або ліберальних сил, які не підтримують націоналістичні або консервативні урядові політики. У такому випадку «своїми» вважаються ті, хто підтримує уряд і національні традиції, тоді як «чужими» позначаються політичні супротивники.

«*Putinista*» (Путініст) – цей термін широко використовується ліберальними блогерами для позначення людей, які підтримують або виправдовують політику Росії, зокрема її агресію проти України. У такому контексті «свої» – це ті, хто підтримує європейську інтеграцію Польщі та виступає проти російської експансії, а «чужими» є ті, хто, на думку авторів, симпатизує російському режиму.

«*Liberalni zdrajcy*» (Ліберальні зрадники) – у націоналістичних або правих блогах цей термін часто використовується для позначення осіб або груп, які виступають за ліберальні реформи, права меншин або підтримують європейську інтеграцію. Вони описуються як зрадники національних інтересів.

«*Wojna o Ukrainę*» (Війна за Україну) – цей вираз часто використовують праві блогери, щоб підкреслити важливість конфлікту в Україні як частини

глобальної боротьби за збереження європейських цінностей. В цьому контексті «своїми» є ті, хто підтримує Україну в боротьбі з російською агресією, а «чужими» вважаються ті, хто виступає за мир за рахунок поступок Росії або хто має проросійські настрої.

«Prorosyjscy marionetki» (Проросійські маріонетки) – термін, який ліберальні та прокиївські блогери використовують для позначення осіб або політичних сил, які підтримують проросійську політику або мають близькі зв'язки з Росією. Ці люди позначаються як «чужі» в польському політичному дискурсі, оскільки вони сприймаються як загроза національним інтересам Польщі та Європейському Союзу.

«*Za Wolność Naszą i Waszą*» (За нашу і вашу свободу) – фраза, яка вживається в патріотичних блогах, підкреслюючи історичну дружбу та солідарність між Польщею та Україною. Тут «своїми» є поляки та українці, які об'єднуються в боротьбі проти спільних загроз, особливо зі сторони Росії. У такий спосіб, це стає символом братерської підтримки між двома народами в умовах війни.

«*Antypolskie narracje*» (Антипольські наративи) – цей термін використовується для позначення певних медіа або політичних позицій, які, на думку правих блогерів, намагаються дискредитувати Польщу, її уряд або її історичні досягнення. Тому «чужими» в такому випадку вважаються ті, хто ставить під сумнів або заперечує національну ідентичність Польщі.

Ці приклади показують, як через певні лексичні одиниці відбувається конструювання політичних та культурних ідентичностей в польському суспільстві, де визначення «свій» і «чужий» стає важливим інструментом для мобілізації суспільної думки, формування національної єдності або, навпаки, для посилення розколу між різними групами.

«*Wielka Polska*» (Велика Польща) – це вираз, який часто використовується правими блогерами для підкреслення національної гордості та ідеї «польської величі». Вони використовують його, щоб акцентувати на необхідності збереження польської ідентичності та суверенітету, «своїми» в цьому контексті є ті, хто підтримує польську національну ідею, а «чужими» — ті, хто, на їх думку,

намагаються підірвати національні інтереси Польщі, зокрема через підтримку глобалістичних або лівих ідей.

«*Rosyjscy agenci»* (Російські агенти) – цей термін з'являється в польських блогах, особливо серед прихильників правих політичних сил. За допомогою цієї лексики позначають людей або групи, які, як вважається, підтримують або здійснюють діяльність на користь Росії в Польщі. Вони вважаються «чужими», оскільки їх звинувачують у підривній діяльності або в просуванні інтересів, які суперечать національним інтересам Польщі.

«*Solidarność ukraińsko-polska*» (Українсько-польська солідарність) – це поняття, яке відображає об'єднання Польщі та України в контексті спільної боротьби проти російської агресії. Тут «своїми» є польські та українські громадяни, що підтримують спільну боротьбу, а «чужими» — російські військові та ті, хто підтримує російський режим.

«*Zdrada narodowa*» (Національна зрада) – це термін, який використовують для опису людей, які, на думку критиків, діють проти інтересів Польщі або підтримують політичні сили, що суперечать національним цінностям. В таких випадках «чужими» вважаються ті, хто виступає за поступки або компроміси з Росією, або ті, хто підтримує ворожі Польщі ідеї.

«*Braterstwo broni*» (Братерство зброї) – цей вираз використовують для опису спільної боротьби Польщі та України проти зовнішніх загроз, зокрема від Росії. У такому контексті «своїми» є всі ті, хто підтримує ці спільні зусилля, а «чужими» є ті, хто виступає проти співпраці або не підтримує українську боротьбу за незалежність.

«*Unia Europejska jako forteca*» (Європейський Союз як фортеця) – цей термін використовують ліберальні чи єврооптимістські блогери, щоб підкреслити важливість Європейського Союзу для Польщі, розглядаючи його як «фортецю» захисту від зовнішніх загроз. Вони бачать «своїми» тих, хто підтримує європейську інтеграцію та спільні цінності, а «чужими» — тих, хто виступає за вихід Польщі з ЄС або за послаблення європейських стандартів.

«*Obrońcy wolności*» (Захисники свободи) – цей термін використовується правими блогерами в контексті боротьби за національну гідність та суверенітет.

Вони зображують себе як «своїх» у боротьбі проти «чужих» — іноземних або зовнішніх загроз, таких як імміграція, а також ліберальні сили, які, на їхню думку, можуть ставити під загрозу польську культуру та традиції.

«*Rekonstrukcja imperium*» (Реконструкція імперії) – цей термін часто використовується в контексті критики Росії, коли блогери описують амбіції Кремля щодо поновлення своєї геополітичної сили. У цьому контексті «своїми» є ті, хто активно підтримує боротьбу проти російської агресії, включаючи допомогу Україні, а «чужими» — ті, хто хоче ігнорувати або знизити роль Росії як агресора.

«*Obóz zdrady*» (Табір зради) – це вираз, що використовується для позначення політичних супротивників, які критикуються за компроміси або недостатню підтримку національних інтересів. Праві блогери часто використовують цю лексему для того, щоб відокремити «своїх» — тих, хто виступає за національну гідність і незалежність, від «чужих», яких звинувачують у зраді національних інтересів або співпраці з недружніми державами.

«*Brak solidarności z Ukrainą*» (Відсутність солідарності з Україною) – термін, що використовується в контексті критики держав або політичних сил, які не підтримують Україну в її боротьбі проти російської агресії. В цьому випадку «своїми» є ті, хто активно допомагає Україні, а «чужими» — ті, хто не підтримує її в цьому конфлікті, або ж лояльні до Кремля.

Ці приклади демонструють, як через специфічні терміни та фрази в польській політичній блогосфері виразно визначаються лінії «свого» та «чужого» в контексті міжнародних відносин, внутрішньої політики та національної ідентичності. Вони відображають не лише політичні, а й культурні поділи, що впливають на сприйняття різних груп у суспільстві.

2.3. Характеристика контенту польських блогерів

Вибір об’єктів дослідження у контексті аналізу політичної блогосфери Польщі базується на обранні контенту найбільш впливових та репрезентативних блогерів, чиї публікації мають значний вплив на суспільну думку та політичні

настрої. Ключовими критеріями для відбору стали популярність блогера в межах національного інформаційного простору, його здатність формувати політичну риторику, що активно впливає на громадські настрої. Важливою характеристикою вибору є також ідеологічна спрямованість блогерів, оскільки вони належать до різних політичних таборів, що дозволяє оцінити поляризацію польської політичної блогосфери. Зокрема, для дослідження були обрані матеріали, що активно висвітлюють питання міжнародної політики, економічних реформ та національної ідентичності Польщі.

До групи обраних блогерів потрапили представники правих, консервативних поглядів, які часто акцентують увагу на національній безпеці, традиційних цінностях та критично ставляться до політики урядів інших держав, особливо ЄС та України. З іншого боку, були включені й блогери ліберального спрямування, що підтримують європейську інтеграцію, захист прав людини та меншин, а також активно коментують соціально-економічні питання. Цей підхід дозволяє комплексно охопити різні аспекти мовних стратегій, що застосовуються в політичній блогосфері Польщі, а також виявити взаємодію між різними наративами, які формуються у відповідь на зовнішні та внутрішні політичні виклики.

Блог можна визначити як особистий або колективний вебсайт, де публікуються регулярні записи (пости) на різні теми, що часто включають коментарі, думки, аналітику або новини. Веб-блогери зазвичай мають можливість коментувати публікації, що створює двосторонню взаємодію між автором та читачами. Це дає можливість формувати ідеї та обговорювати різні політичні, соціальні або культурні питання. Польські політичні блоги, як частина більш широкої блогосфери, стали важливим інструментом для вираження політичних переконань, аналізу внутрішніх та міжнародних подій, що відбуваються в країні, а також для створення специфічної політичної риторики.

Політичні блоги у Польщі мають різноманітні теми, зокрема питання європейської інтеграції, внутрішніх реформ, національної ідентичності та політики щодо сусідніх держав, зокрема України. Вони зазвичай орієнтовані на обрану аудиторію та використовують специфічну лексику і риторику, що

відображає або підтримує ідеологічні установки, пов’язані з правими, ліберальними чи іншими політичними поглядами. Ключовою характеристикою є те, що блоги активно взаємодіють із суспільною думкою, інколи зміщуючи політичні дискусії у публічну площину за межами традиційних медіа.

Для вибору матеріалу для дослідження важливо звертати увагу на блоги, які активно висвітлюють політичні події, взаємодіють з актуальними міжнародними і внутрішніми процесами і мають значний вплив на громадську думку. Такі блоги можуть відображати важливі соціокультурні, політичні та економічні аспекти сучасної польської реальності.

При обранні матеріалів для роботи враховувалося різноманіття перспектив, яке вони представляють, оскільки це допомагає зібрати різні погляди на політичні теми, особливо в умовах політичної напруженості. Вибрані платформи відображають різні політичні позиції, що дає змогу отримати уявлення про контрастні думки, які впливають на громадську думку. Наприклад, **Obserwator Polityczny** є правим, центристським блогом, що пропонує цінне розуміння впливу політики на економіку та соціальний розвиток, важливим для розуміння точки зору консервативно налаштованих читачів щодо дій урядів у періоди криз. З іншого боку, **Onet.pl** має змішану блогову секцію, зазвичай з ліво-ліберальною спрямованістю, яка ставить під сумнів урядові рішення та пропонує більш широкий контекст, включаючи європейські та глобальні питання. **Okopress**, відомий своєю ліво-ліберальною орієнтацією, надає політичні коментарі та глибокий аналіз польської політики та глобальних подій, з акцентом на соціальні питання та громадський активізм. **Krytyka Polityczna** важко чітко віднести до певної політичної течії, оскільки він поєднує різні погляди, критикуючи як ліву, так і праву політику, пропонуючи експертні думки та заохочуючи читачів до розгляду політичних наслідків дій. **Koduj24** відзначається емоційно зарядженим коментарем, орієнтуючись на суб’єктивний стиль та апелюючи до читачів, які поділяють схожі політичні переконання. **Salon24**, з орієнтацією на об’єктивну політичну інформацію, прагне до аналітичного підходу, надаючи читачам докладні висвітлення поточних подій без явної політичної позиції. **Newsweek Poland** у своєму розділі політики

представляє точну та актуальну інформацію, переважно з центристсько-лівою спрямованістю, охоплюючи глобальні та європейські політичні теми. **Politico**, із фокусом на політичних питаннях США та світу, пропонує аналітичні матеріали про взаємодію політики, економіки та суспільства, забезпечуючи комплексний погляд на важливі політичні події. Блог Януша Паликота, відомий своїм суперечливим стилем, використовує емоційну мову для критики польської політики, звертаючись до читачів, які підтримують більш прямолінійні погляди. Блог Агнешки Помаської фокусується на діяльності польської парламентерки, надаючи читачам прямий погляд на законодавчий процес та місцеву політику, особливо в Гданську. Ці платформи відображають різні політичні спрямування, що дозволяє створити всебічне уявлення про політичні події, важливе для аналізу того, як мова, рамки та ідеології впливають на сприйняття політичного життя в Польщі та за її межами. Акцент на платформи з різними політичними поглядами гарантує доступ до широкого спектра мовних засобів, що є важливим для дослідження того, як політична дискусія розвивається серед різних ідеологій та соціальних контекстів.

Вибір платформ для аналізу варто уточнити через групування їх за різними критеріями. Не всі з названих платформ є класичними блогами, деякі з них є більш масштабними новинними або аналітичними сайтами, але які теж мають власні блоги як одну з складових. Перш за все, ці платформи можна розподілити за політичними уподобаннями: консервативні платформи, такі як Obserwator Polityczny, пропагують праві погляди, висвітлюючи події з націоналістичної риторики, де лексика часто включає терміни, пов’язані з традиціями, патріотизмом і критикою ліберальної політики. Ліво-ліберальні платформи, наприклад Okopress, Onet.pl і Krytyka Polityczna, зосереджуються на соціальних правах, демократичних цінностях і прогресивній політиці, використовуючи лексику, яка акцентує увагу на соціальній нерівності, правах людини, екологічній кризі та глобальних викликах. Центристські платформи, як Newsweek Poland і Salon24, намагаються подати інформацію збалансовано, аналізуючи різні перспективи без схиляння до однієї політичної орієнтації, де лексика є більш прагматичною і менш емоційно зарядженою. Щодо ставлення

до війни та геополітичних подій, платформи можна поділити на ті, що підтримують Україну, як Okopress та Onet.pl, які висвітлюють підтримку західних санкцій проти Росії та захист української незалежності. Новинні платформи з блогами, як Onet.pl, Salon24, Politico, мають різноманітні ідеологічні спрямування, інтегруючи політичні коментарі з основним новинним контентом. Експертні та аналітичні платформи, як Krytyka Polityczna, надають глибокий аналітичний контент, часто з есе, інтерв'ю та дослідженнями актуальних політичних тем. Індивідуальні блоги, такі як блог Януша Паликота або блог Агнешки Помаської, вирізняються емоційною мовою та суб'єктивними спостереженнями, пропонуючи більше особистих інтерпретацій політичних подій.

Висновок до розділу 2

У розділі 2 досліджено політичну блогосферу Польщі, зокрема її роль у формуванні громадської думки та вплив на політичні процеси. Польська інтернет-преса стала важливим інструментом у політичному та соціальному житті країни, активно залучаючи громадян до обговорення актуальних тем. Блогосфера, зокрема, сприяє формуванню альтернативних поглядів та є платформою для політичних дискусій, часто в межах безпосереднього контакту з аудиторією. Як зазначають дослідники, інтернет-преса та блоги не лише відображають, але й активно формують політичну ситуацію, виступаючи важливими каналами для політичних кампаній та протестів. Водночас варто зазначити, що через відкритість платформи поширюється також дезінформація, що має вплив на демократичні процеси.

Польські інтернет-ресурси, такі як *Onet, Gazeta Wyborcza* та інші, поряд з незалежними блогами, створюють динамічне середовище для обміну інформацією, а також для політичної боротьби, де медіа часто виступають як арбітри між різними політичними силами. Це підтверджує розгортання поляризації медіа-простору, де різні види медіа використовуються для просування певних ідеологічних позицій, що знову ставить питання про відповідальність медіа та роль журналістів у збереженні об’єктивності.

Отже, в цілому, інтернет-преса та блогосфера Польщі сьогодні є важливими елементами демократичного процесу, що з одного боку забезпечують свободу слова та доступ до інформації, а з іншого – створюють нові виклики у сфері інформаційної безпеки та етики журналістики.

РОЗДІЛ 3
АНАЛІЗ МОВНОГО ДИСКУРСУ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ БЛОГІВ

3.1. Відображення концепту «свій» у мові польських блогів

Концепт «свій» у мові політичних блогів є важливим інструментом для створення політичних ідентичностей та формування громадської думки. Це визначення використовується для позначення групи осіб, з якими є спільні цінності, інтереси чи політичні погляди, одночасно виокремлюючи тих, хто є «чужим», тобто відмінним за світоглядом чи належністю до іншої соціальної чи політичної групи.

У блогах цей концепт активно виражається через різноманітні мовні засоби, які допомагають підкріпити певні соціальні або ідеологічні переконання. Часто використовуються слова на кшталт «ми», «наші», «поляки», що підкреслюють єдність і належність до певної національної чи політичної групи. Це дозволяє блогерам створювати відчуття спільності з читачами, що підтримують ту чи іншу ідеологію чи політичну позицію. Проте, поряд з цим, концепт «свій» неминуче взаємодіє з поняттям «чужий», що розмежовує політичних опонентів або тих, хто має відмінні погляди. Зазвичай це створює контекст для ідеологічного протистояння, де слово «чужий» може позначати «ворога» або опонента з іншими політичними поглядами. У політичних блогах часто використовують емоційно заряджені терміни та жаргон, щоб посилити це протистояння, одночасно зміцнюючи свою аудиторію. Така маніпуляція мовою дозволяє не тільки підтримувати політичну поляризацію, але й сприяти активізації політичної участі серед читачів, надаючи їм відчуття належності до певної ідеологічної групи. Блогери використовують цей концепт для формування політичної ідентичності своїх читачів, що допомагає створити глибше емоційне зв’язування з темами, які вони висвітлюють, і посилити політичну активність.

У польській політичній блогосфері лексеми для позначення «свого» і «чужого» часто використовуються для створення опозиції між «ми» (поляки) та

«вони» (українці), особливо в контексті соціальних, економічних та історичних дискусій.

Лексеми для позначення «свого» (поляків)

«Nasi» (наші) — використовується для позначення поляків як єдиної національної спільноти. Цей термін підкреслює солідарність та підтримку всередині нації.

«Rodacy» (співвітчизники) — підкреслює належність до польської нації та культурного простору.

«Bracia» (брати) — вживається у більш позитивному контексті, особливо серед тих, хто підтримує солідарність з Україною. Проте інколи цей термін може використовуватись і в іронічному значенні, залежно від риторики блогера.

«Obywatele» (громадяни) — вказує на правовий статус людей, що належать до польської держави, та протиставляє їх «приїжджим».

Політичні блоги, як потужний інструмент формування громадської думки, активно використовують мовні засоби для створення відчуття спільності зі своїми читачами. Одним з ключових елементів цього процесу є лексика, що виражає поняття «свого». У цьому дослідженні ми проаналізуємо, як польські політичні блоги, такі як Okopress, Krytyka polityczna, Obserwator polityczn, Koduj24, Salon24, Newsweek (закладка Polityka), Politico, Blog Janusza Palikota, Blog Agnieszki Pomaskiej, Miasto Poznaj та Fakt (політичний блог), використовують лексичні засоби для створення відчуття «свого» та консолідації аудиторії. Через використання таких лексичних конструкцій, як «ми», «наші», «наш народ», «наша справа», блогери не тільки встановлюють спільноту, але й активно протиставляють себе тим, хто має відмінні погляди, позначаючи їх як «чужих» або «ворогів». Це сприяє створенню політичної поляризації та посиленню ідентичності тих, хто підтримує цю ідеологічну позицію, водночас надаючи відчуття належності до певної групи. Таким чином, польські політичні блоги використовують лексичні засоби для зміцнення ідентичності своїх читачів, а також для створення умов, які сприяють політичній активізації та консолідації аудиторії, що підтримує конкретні політичні рухи чи погляди.

Для проведення дослідження було використано метод корпусного лінгвістичного аналізу. Корпус текстів формувався з постів вищезгаданих блогів за 2022-2024 роки. Було проведено лексико-семантичний аналіз, аналіз частотності слів та аналіз контекстуального використання лексем.

Ось кілька прикладів лексем та словосполучень, які використовуються в польських політичних блогах для вираження концепту «свій», разом із їхнім перекладом та значенням:

«My», «nasz», «nasze» (ми, наш, наше):

Приклад польською: «*Nasza walka o lepszą przyszłość Polski to walka dla nas wszystkich*.» Переклад українською: «Наша боротьба за краще майбутнє Польщі — це боротьба для нас усіх». Значення: Це найбільш очевидні і часто вживані займенники, що створюють відчуття єдності та спільності. Вони використовуються для створення колективної ідентичності та спільної мети.

«*Społeczność*», «*wspólnota*», «*ruch*» (співтовариство, громада, рух):

Приклад польською: «Jesteśmy częścią wielkiej wspólnoty, która dąży do zmian.». Переклад українською: «Ми частина великої громади, яка прагне змін.». Значення: Ці слова акцентують на колективних зусиллях людей, об'єднаних спільними цінностями, переконаннями чи політичними цілями, підкреслюючи належність до організованої групи.

Патріотична лексика (Польща, поляки, наша країна):

Приклад польською: «*Pamiętamy o naszej historii, o Polsce, o naszej walce*.». Переклад українською: «Ми пам'ятаємо про нашу історію, про Польщу, про нашу боротьбу.». Значення: Використання слів, що апелюють до національних почуттів, історії та культури, підсилює патріотичне почуття належності до певної країни, а також звертається до колективної пам'яті народу.

Емоційно забарвлена лексика (єдність, солідарність, перемога):

Приклад польською: «*Tylko razem możemy osiągnąć zwycięstwo*!». Переклад українською: «Тільки разом ми можемо досягти перемоги!». Значення: Ці слова створюють емоційно заряджене відчуття спільної мети та оптимізму, що сприяє зміцненню відчуття єдності серед аудиторії.

Інклюзивна лексика (*ми всі, разом, об'єднані*):

Приклад польською: «*Wszyscy razem walczymy o naszą przyszłość*.». Переклад українською: «Ми всі разом боремося за наше майбутнє.». Значення: Використання таких виразів підкреслює єдність і спільність інтересів усіх учасників, створюючи відчуття, що кожен важливий у колективній боротьбі чи меті.

Використання звертань (друзі, співгромадяни, шановні читачі):

Приклад польською: «Drodzy czytelnicy, wspólnie musimy podjąć walkę!». Переклад українською: «Шановні читачі, разом ми повинні розпочати боротьбу!» Значення: Пряме звернення до аудиторії створює відчуття особистого контакту і залучає читача до процесу обговорення чи політичної діяльності.

Створення образів «ворога» (ми vs. вони):

Приклад польською: «*Musimy stawić czoła naszym przeciwnikom, którzy nie rozumieją naszych wartości*.» Переклад українською: «Ми повинні протистояти нашим противникам, які не розуміють наших цінностей.». Значення: Протиставлення «ми» і «вони» допомагає зміцнити ідентичність «своїх», формуючи чітке розрізнення між тими, хто є частиною групи, та тими, хто є «чужими» або противниками.

Наведемо ще деякі приклади з блогів:

Okopress: «Ми, як громадяни, маємо право знати правду.». Польською: «*My, jako obywatele, mamy prawo znać prawdę*.». Тут використано займенник «ми» та іменник «громадяни» для підкреслення колективної відповідальності та важливості участі у громадському житті.

Krytyka polityczna: «Наша спільнота об'єднана спільними цінностями.». Польською: «*Nasza wspólnota jest zjednoczona wspólnymi wartościami*.». Використання словосполучення «наша спільнота» акцентує на згуртованості людей з однаковими переконаннями.

Obserwator polityczn: «Польща, наша Батьківщина, потребує змін.» Польською: «*Polska, nasza ojczyzna, potrzebuje zmian*.». Підкреслення національної ідентичності через слова «наша Батьківщина».

Koduj24: «Разом ми можемо змінити світ!» Польською: «*Razem możemy zmienić świat!*». «Разом» підкреслює важливість єдності для досягнення великих цілей.

Salon24: «Ми, як патріоти, маємо захищати інтереси нашої країни.» Польською: «*My, jako patrioci, musimy bronić interesów naszego kraju*.». Використання слова «патріоти» і словосполучення «наша країна» сприяє формуванню патріотичного настрою.

Newsweek (закладка Polityka): «Наша країна стоїть перед великими викликами.» Польською: «*Nasz kraj stoi przed wielkimi wyzwaniami*.». Підкреслення викликів, з якими стикається країна, створює відчуття необхідності єдності для їх подолання.

Politico: «Ми, як європейці, повинні об'єднатися.». Польською: «*My, jako Europejczycy, musimy się zjednoczyć.*». Заклик до єдності на рівні Європи через спільні цінності.

Blog Janusza Palikota: «Ми, як ліві, боремося за справедливість.». Польською: «*My, jako lewica, walczymy o sprawiedliwość*.». Формування ідентичності через політичну належність до лівих.

Blog Agnieszki Pomaskiej: «Наша жіноча спільнота вимагає рівності.». Польською: «*Nasza kobieca wspólnota domaga się równości*.». Підкреслюється важливість жіночої ідентичності та боротьби за рівність.

Miasto Poznaj: «Ми, як мешканці Познані, любимо наше місто.». Польською: «*My, jako mieszkańcy Poznania, kochamy nasze miasto*». Місцева ідентичність через належність до міста, яке підкреслюється через слова «мешканці» та «наше місто».

Fakt (політичний блог): «Разом ми подолаємо всі труднощі.». Польською: «*Razem pokonamy wszystkie trudności*». Мова колективізму та єдності, спрямована на подолання викликів.

Ці приклади показують, як польські політичні блоги використовують лексичні засоби для формування відчуття спільноти серед своїх читачів. Використання займенників «ми», «наш», «наша» та інклюзивної лексики сприяє створенню колективної ідентичності, що є ключовим для згуртування аудиторії навколо політичних або соціальних цілей.

Аналіз лексики польських політичних блогів демонструє, що автори активно використовують різноманітні мовні засоби для створення відчуття «свого» та консолідації аудиторії. Використання займенників «ми», «наш», «наше», звертань до читача, емоційно забарвленої лексики та створення образів «ворога» є одними з найпоширеніших стратегій. Розуміння цих механізмів дозволяє краще оцінювати вплив політичних блогів на громадську думку та формування політичної ідентичності.

У польських політичних блогах і медіа, таких як OKO.press, Krytyka Polityczna, Salon24 та інші, використовуються специфічні лексеми на позначення «свого» стосовно представників Євросоюзу, що відображає амбівалентність ставлення до ЄС. Зокрема, часто звучать такі терміни, як «*nasz sojusznik*» (наш союзник), «*europejscy partnerzy*» (європейські партнери), що підкреслює стратегічне партнерство Польщі з Євросоюзом, особливо у контексті економічних та правових реформ.

В політичних блогах, таких як ті, що належать Янушу Палікоту, використовується специфічна лексика для вираження критики щодо Європейського Союзу та його політики по відношенню до Польщі. Вирази на кшталт «*unijni biurokraci*» (європейські бюрократи) або «*Brukselscy dyktatorzy*» (брюссельські диктатори) створюють образи, які підкреслюють відчуження та суперечності між польським національним інтересом і вимогами ЄС. Ці вирази є частиною ширшого наративу, який представляє представників ЄС як зовнішню загрозу для національного суверенітету та незалежності Польщі, що відображає невдоволення частини суспільства через політику Європейського Союзу в питаннях судової реформи та правової верховенства.

Такий тип мовного вираження допомагає створити відчуття конфлікту між «своїми» і «чужими», де «своїми» є поляки, що намагаються захистити національні інтереси, а «чужими» — є європейські бюрократи, які нав’язують свої вимоги. У контексті цього наративу, представники ЄС подаються як ті, хто намагається втрутитися в суверенні справи Польщі, що сприяє зміцненню внутрішньої ідентичності і національної солідарності.

Такі лексичні конструкції ефективно підсилюють протиставлення «ми» і «вони», де «ми» — це «польські патріоти» або «громадяни», а «вони» — «непотрібні зовнішні сили», що стають об'єктом критики в публічних дискусіях. Це створює відчуття глибокої неприязні до ЄС і використовується для консолідації аудиторії навколо національних інтересів.

З іншого, ліволіберальні видання, такі як Krytyka Polityczna, акцентують на важливості ЄС як «strażnik demokracji» (охоронець демократії) та підтримують посилення інтеграції, вбачаючи в цьому можливість для економічного зростання і забезпечення верховенства права. Наприклад, в статтях на сторінках OKO.press наголошується на необхідності збереження спільного курсу з ЄС для протидії загрозам популізму та авторитаризму у Східній Європі.

Ось деякі цитати з польських політичних блогів та медіа щодо Євросоюзу:

1. OKO.press часто вживає термін «*europejscy partnerzy*», підкреслюючи роль ЄС у підтримці Польщі в питаннях демократії. Наприклад, у статті, що аналізує відносини з ЄС, йдеться: «*Współpraca z naszymi europejskimi partnerami to nie tylko zobowiązanie, ale i szansa na wzmocnienie demokracji w regionie*», що означає, що співпраця з європейськими партнерами є ключовим фактором для демократичного розвитку.

2. У блозі Януша Палікота зазначаєтьсч: «*Bruksela działa jak dyktator, narzucając nam swoje prawo bez uwzględnienia specyfiki krajów członkowskich*», підкреслюючи конфлікти між національними інтересами Польщі та вимогами Брюсселя. Це відображає певну недовіру до ЄС серед правих політиків Польщі, які вбачають у Брюсселі загрозу національному суверенітету.

Krytyka Polityczna описує Євросоюз як «*strażnik wartości demokratycznych*», тобто «охоронець демократичних цінностей». У статті про важливість європейської інтеграції видання зазначає: «*Unia Europejska jest gwarantem ochrony praw człowieka i praworządności w Polsce, co jest szczególnie ważne w czasach wzrostu populistycznych ruchów*» — це підкреслює значення ЄС у захисті прав людини та демократичних принципів у країнах-членах.

Ці вислови відображають амбівалентне ставлення до ЄС: від позитивного акцентування на партнерстві і спільних цінностях до критичних висловлювань, що вказують на проблеми і конфлікти з Брюсселем.

У польських політичних блогах і медіа, таких як OKO.press, Newsweek Polska, та інші, часто використовуються лексеми на позначення «свого» стосовно українців, особливо у контексті війни та допомоги. Вживання таких слів, як «*nasi sąsiedzi*» (наші сусіди), «*bracia Ukraińcy*» (брати українці), відображає позитивне ставлення і солідарність з українським народом. Ці вислови підкреслюють близькість і союзництво між двома націями у спільній боротьбі проти агресії Росії. Наприклад, видання OKO.press часто описує українців як союзників у боротьбі за демократію, а польські блогери згадують про спільну історію і культурні зв'язки, що укріплюють відчуття єдності.

Крім того, у дискурсі часто звучать терміни на кшталт «*solidarność*» (солідарність) і «*pomoc humanitarna*» (гуманітарна допомога), що вказує на підтримку українців з боку польського суспільства. Примітно, що в таких блогах відзначають також вплив української громади в Польщі, що особливо відчутно після початку повномасштабної війни.

Загалом, у медіа та політичних коментарях переважає позитивна риторика щодо українців, яка акцентує на спільній боротьбі проти агресора та підтримці суверенітету і незалежності України. Це підсилює відчуття «свого», коли йдеться про українців, які перебувають у Польщі або захищають свою країну від російської агресії.

\

У польських політичних блогах, таких як Okopress, Krytyka Polityczna, Obserwator Polityczny та інших, відображаються різні лексеми та вирази на позначення «свого» по відношенню до українців. Часто використовуються такі слова, як «*bratni naród*» (братній народ), що підкреслює історичну та культурну близькість між українцями і поляками. Проте існує й інше, менш позитивне використання, як-от «*goście*» (гості) або «przybysze» (прибульці), що натякає на тимчасовий характер перебування українців у Польщі, особливо коли йдеться про біженців.

Цікаво, що в останніх обговореннях на платформі Krytyka Polityczna (Krytyka) з'являються фрази на зразок «*nasi sąsiedzi ze wschodu*» (наші сусіди зі сходу), що демонструє спробу налагодити дружні стосунки, а також лексема «*przyjaciele w potrzebie*» (друзі в потребі), яка акцентує увагу на підтримці українців під час війни.

З ресурсу *Kombatanci.gov.pl* можна почерпнути інформацію про польських ветеранів, їхній внесок у історію та ставлення до різних національностей через призму польського націоналізму. Враховуючи акценти на героїзмі, боротьбі за незалежність, лексика таких матеріалів може виводити на образи «своїх» та «чужих» через висвітлення різних історичних постатей. Щодо інших ресурсів, таких як *New.org.pl* та *Sieciprawdy.pl*, вони можуть підкреслювати політичні та національні відмінності, використовуючи амбівалентну лексичну шкалу для позначення «свого» чи «ворога» залежно від поточної політичної ситуації та контексту.

3.2. Мовна репрезентація концепту «чужий»

Мовна репрезентація концепту «чужий» у політичних блогах Польщі часто супроводжується виразами, що підкреслюють відчуження, небезпеку та протистояння з іншими культурами чи політичними інститутами. У багатьох випадках це стосується Європейського Союзу, де представники ЄС описуються як «*unijni biurokraci*» (європейські бюрократи) або «*Brukselscy dyktatorzy*» (брюссельські диктатори), що створює образи чужих, які мають негативний вплив на польські внутрішні справи. Ці вирази формують уявлення про ЄС як про зовнішнього ворога або «чужих», що екстраполюють свої правила на Польщу і порушують її національні інтереси. Іншими словами, європейські інституції зображуються як частина чужого, невідомого світу, що не може бути повністю інтегровано в національну ідентичність. Водночас, за допомогою таких мовних засобів підкреслюється позиція національного патріотизму, де «ми» (поляки) протиставляються «їм» (іноземним силам або інститутам), що

намагаються контролювати або нав’язувати свою волю. Вислови такого типу створюють образи неприязні та ворожості до зовнішніх акторів, зокрема ЄС, вказуючи на їх втручання в суверенні питання, зокрема судову реформу, імміграційну політику або права національних меншин. Таке протиставлення «своїх» і «чужих» використовується як інструмент для консолідації внутрішньої підтримки ідентичності та політичних переконань в умовах глобалізації і взаємодії між державами.

У блогах на зразок Salon24 іноді зустрічаються лексеми та словосполучення з негативною конотацією, особливо серед коментарів користувачів, як-от «konkurencja na rynku pracy» (конкуренція на ринку праці), що вказує на певний соціальний тиск через зростання кількості українських трудових мігрантів. «*Polacy często traktują Ukraińców jako ‘gości w potrzebie’, ale coraz częściej pojawiają się głosy, że ‘nie można pozwolić Ukraińcom siedzieć nam na karku’*» (Salon24) — Ця цитата демонструє змішані настрої серед польського суспільства, де частина населення підтримує допомогу українцям, але інша частина відчуває певну втому від їх тривалої присутності.

Попри такі різні погляди, загалом можна помітити поступове зростання позитивного ставлення до українців у Польщі. Наприклад, соціологічні опитування свідчать про збільшення рівня симпатії серед польського населення, хоча є певні групи, як-от фермери, які зберігають стриманішу позицію через економічні причини. Платформа Nova Polska, зокрема її розділ «ФОКУС», є прикладом медіа, яке відображає зміни в громадському сприйнятті українців у Польщі, зокрема через мову та лексичні засоби. У цьому контексті можна спостерігати еволюцію лексики, що фокусується на позитивних змінах ставлення польського населення до українців, що стало помітним після початку війни в Україні. Однак, варто зазначити, що лексика також може містити нюанси, які відображають існуючі соціальні чи економічні розбіжності, наприклад, у відношенні до фермерів, які, через економічні причини, ставляться до українців стримано або навіть з недовірою. У публікаціях Nova Polska можна знайти такі терміни, як «solidarność» (солідарність), що підкреслює позитивне ставлення до українців в контексті війни та гуманітарної допомоги, а також «wsparcie»

(підтримка), яке позначає допомогу та співпрацю в умовах кризових ситуацій. Однак водночас можна зустріти лексичні вирази, що відображають певні економічні побоювання, такі як «rynek pracy» (ринок праці), коли мова йде про занепокоєння щодо можливого тиску на ринок праці через великі потоки біженців. Такі відтінки лексики допомагають формувати складну картину громадської думки, де позитивні й негативні конотації мови взаємодіють, підкреслюючи не лише готовність допомагати, але й обережність у певних секторах, що може створювати соціальну напруженість. Лексика на платформі Nova Polska відображає ці динаміки через словообрази, що здебільшого акцентують на прагматичному ставленні до економічних наслідків потоку біженців та його впливу на польський ринок праці.

Польські політичні блоги часто використовують цікаві мовні звороти та вирази, щоб підкреслити ставлення до росіян, особливо в контексті війни в Україні та політичної ситуації. Одним із ключових понять, яке постійно з'являється, є концепція «свого» — що означає спільність або ідентичність, яка протиставляється російській агресії та впливу.

Зокрема, у матеріалах на сайті Krytyka Polityczna зазначається, що польські політичні коментатори розглядають українців та поляків як «своїх», людей, які борються за спільні демократичні цінності. Водночас росіяни, навіть ті, що виступають проти війни, часто стикаються з негативним ставленням, оскільки багато поляків вважають, що їхня «своя» спільність має більше спільного з українцями, ніж із росіянами, незалежно від їхніх поглядів. У контексті матеріалів на платформі NV News лексика, що стосується війни в Україні та ставлення до росіян, також активно використовує концепт «свій» — «чужий», що є характерним для політичної дискусії на цих платформах. Вони часто використовують терміни, що підкреслюють ідентичність між поляками та українцями, акцентуючи на спільних цінностях, таких як демократія, свобода і права людини. Слова «*solidarność*» (солідарність) та «*sojusznicy*» (союзники) часто зустрічаються, що підкреслює не тільки геополітичну, але й культурну близькість між Польщею та Україною в умовах війни. Водночас терміни, які визначають «чужих», як-от «*wróg*» (ворог) або «*agresor*» (агресор),

використовуються для позначення Росії та її підтримувачів, навіть серед тих росіян, які виступають проти війни. Зокрема, через такі вирази, як «*rosyjska agresja*» (російська агресія) або «*imperium rosyjskie*» (російська імперія), лексика на цих платформах створює негативний образ Росії, навіть серед тих, хто критикує війни та внутрішню політику Кремля. Слова «*bratnia pomoc*» (братня допомога) і «*wspólna walka*» (спільна боротьба) щодо співпраці з Україною підкреслюють ідею єдності з українцями. Таким чином, лексика на цих платформах часто використовується для формування чіткої межі між «своїми» (поляками та українцями) і «чужими» (росіянами та їхнім агресивним режимом), навіть якщо окремі росіяни виступають проти війни.

Інше поширене у польських блогах поняття — це «*cudze*» (чужі), яке використовується для позначення тих, хто не входить до спільноти або є її протилежністю. В блозі Politico неодноразово підкреслюють, що, зважаючи на історичну агресію з боку Росії, поляки вважають Україну ближчим «своїм» союзником, навіть попри культурні та мовні відмінності. Це підсилює антиросійські настрої та наратив, що «своє» тепер означає всі демократичні країни, які підтримують Україну в її боротьбі. Лексика на платформі **KrytykaPolityczna.pl** та **Politico** в контексті польських політичних блогів часто використовує терміни, що чітко окреслюють межу між «своїм» та «чужим». Поняття «*cudze*» (чужі) є ключовим для виокремлення того, що є протилежним польським чи українським цінностям і поглядам. У зв’язку з історичною агресією з боку Росії, лексика на цих платформах використовує слова, як-от «*wrogowie»* (вороги), «*agresorzy*» (агресори), що підкреслюють неприязнь і загрозу з боку Росії, незалежно від того, чи є в Росії опозиція до путінського режиму. Водночас, концепт «своє» асоціюється з країнами, які підтримують Україну, зокрема Польщею, навіть з огляду на існуючі культурні та мовні відмінності. В таких матеріалах можна зустріти вирази на кшталт «sojusznicy» (союзники), «*wspólna sprawa*» (спільна справа), «*przyjaciele Ukrainy*» (друзі України), що виражають солідарність і підкреслюють важливість політичної єдності в боротьбі з агресією. Платформи часто використовують фрази, як «*demokratyczne wartości*» (демократичні цінності) або «*wspólna walka*» (спільна

боротьба), щоб показати, що «своє» тепер означає підтримку демократії, прав людини та територіальної цілісності України. Ці вирази не лише підкреслюють різницю між «своїми» і «чужими», але й додають додаткового емоційного забарвлення до дискурсу, формуючи чітке протиставлення між союзниками та противниками в геополітичному контексті. Ще один приклад — термін «*okupant*» (окупант), який використовується для позначення не тільки військових дій Росії, але й ширше для критики її політичного впливу на колишні радянські країни, у тому числі через механізми гібридної війни. Крім того, польські блоги часто звертаються до історичних паралелей, використовуючи термін «sowiecі» (совєти), що вже має важке йому моральне навантаження в польському контексті. У свою чергу, концепт «свого» в таких публікаціях часто позначають не лише через традиційні слова, але й через метафори типу «*bratnia pomoc*» (братня допомога), які підкреслюють родинні зв'язки між Польщею та Україною, створюючи образ політичної єдності та братерства у часи війни. Інший цікавий приклад можна знайти у виразах, таких як «*nowi sojusznicy*» (нові союзники), коли описуються відносини Польщі з іншими європейськими та світовими державами, що підтримують Україну, що акцентує на трансформації геополітичних альянсів в умовах нової реальності. Такі вирази виокремлюють Польщу як країну, яка не лише захищає свої цінності, але й визначає своє місце у світі, відмежовуючи себе від «чужих», які можуть мати інші погляди або підтримувати агресора.

Використання таких метафоричних та емоційно насичених виразів не лише демонструє чітке протиставлення між «своїми» і «чужими», але й допомагає формувати сильні політичні та соціальні наративи, які впливають на громадську думку і політичні вподобання.

Таким чином, у польській політичній риториці відбувається переосмислення концепції «свого» і «чужого», де «своє» стає синонімом єдності з Україною та опору російській агресії, що чітко простежується в політичних блогах та медіа-дискусіях.

У польських політичних блогах часто можна зустріти різноманітні лексеми, що позначають українців як «чужих», кожна з яких має свої відтінки

значення та функцію в контексті соціально-політичних дискусій. Термін «*przybysze*» (приїжджі) підкреслює статус новоприбулих людей, здебільшого біженців з України, і може мати як нейтральний, так і негативний відтінок. Залежно від контексту, цей термін може вказувати на тимчасовість перебування або на їх іноземне походження, що створює бар'єр між поляками та українцями. Термін «*obcy*» (чужі) часто використовується в негативному контексті, щоб підкреслити відмінності між польською та українською культурами, а також щоб позначити соціальну чи культурну відчуженість. Це слово активно використовується для створення контрасту між «своїми» (поляками) та «чужими» (українцями), посилюючи відчуття конфлікту чи дистанційованості. «*Imigranci*» (іммігранти) є нейтральним терміном, однак в умовах політичних суперечок щодо наслідків масової міграції цей термін може набувати негативного забарвлення, зокрема через акцент на економічні та соціальні проблеми, що виникають унаслідок великої кількості мігрантів. Використання цього терміну може вказувати на загрози для національної економіки та стабільності. Термін «*biomasa*» є явно зневажливим і використовується праворадикальними блогерами для позначення масової міграції, акцентуючи на її небезпеці для польської культури та економіки. Це слово створює образ українців як осіб, за словами авторів, що несуть загрозу польській ідентичності. Термін «*uchodźcy*» (біженці), який спочатку мав позитивний відтінок завдяки солідарності з жертвами війни, з часом набув більш нейтрального або навіть негативного значення, оскільки в контексті довготривалих економічних наслідків війни та кризової ситуації він асоціюється з труднощами адаптації біженців у польському суспільстві. Таким чином, в залежності від контексту використання, лексеми для позначення українців можуть мати різний емоційний забарвлення — від нейтрального до явно негативного, що відображає соціальні та політичні настрої, що панують у польському суспільстві стосовно біженців та мігрантів з України.

Аналіз лексики, що використовується для позначення «чужого» в польських політичних блогах, є важливим для розуміння дискурсу політичної ідентичності та «іншого» в сучасному польському суспільстві. Цей текст прагне

виявити ключові лексеми та їхні конотації, а також проаналізувати, як вони використовуються для конструювання образів «ворога», «іншого» та «чужого» в політичному дискурсі.

У польських політичних блогах для позначення «чужого» використовується різноманітна лексика, що варіюється від нейтральних до явно негативних термінів, залежно від контексту. Прямі позначення «чужого», як-от «*inny*» (інший), «*obcy*» (чужинець), чи «*obcokrajowiec*» (іноземець), часто застосовуються для позначення осіб, що не належать до національної чи культурної групи, яку представляють блогери. «Inny» підкреслює відмінність від більшості, вказуючи на те, що ця особа або група не відповідає прийнятим стандартам чи нормам. У цьому контексті також можуть використовуватися терміни, які акцентують на соціальних чи культурних бар'єрах, наприклад, «ostronny» (осторонь), що вказує на чужість через невключення до певної спільноти. Такі терміни часто носять нейтральний або навіть беземоційний характер, але можуть містити в собі відтінок відчуження. Щодо позначення «чужого» через відмінність, лексеми, як «*dziwny*» (дивний) та «*obcy*» (інший), застосовуються для підкреслення нестандартності чи відмінностей від норми. Ці слова можуть мати зневажливий відтінок, якщо йдеться про людей чи явища, що відхиляються від соціальних очікувань. Водночас слова «*przeciwnik*» (опонент), «*wróg*» (ворог), «*zdrajca*» (зрадник) використовуються в політичних контекстах для вираження опозиційних позицій. Вони несуть чітко негативне забарвлення, підкреслюючи конфлікт або відчуття загрози. Наприклад, «*wróg*» часто використовується в умовах ескалації політичної боротьби для акцентування на відмінностях між ворогуючими сторонами. Щодо культурних відмінностей, терміни, як «*mniejszość*» (меншість), можуть позначати етнічні, релігійні або інші групи, що відрізняються від домінуючої культури, тоді як «*czarnuch*» (чужинець) має виразно негативне значення і часто використовується для зневажливого позначення осіб з іншим культурним чи етнічним походженням. Усі ці терміни не лише визначають «чужих» у контексті національної чи культурної приналежності, але й виконують функцію підкреслення соціальних, політичних

і культурних бар’єрів, що сприяють формуванню ворожих або дистанційованих ставлень.

Цитати з польських політичних блогів демонструють різні способи мовного позначення «чужого» через відмінності в культурі, політичних поглядах та національній приналежності, що допомагає формувати певні соціальні або політичні позиції.

1. «*Imigranci stanowią zagrożenie dla naszej kultury i wartości*» (Іммігранти становлять загрозу для нашої культури і цінностей) з Okopress висловлює загрозу, яку, на думку автора, представляють іммігранти для національної культури. Цей вираз підкреслює сприйняття «чужих» як загрози, що може мати негативний вплив на національну ідентичність та традиції.

2. «*Liberałowie to obcy w naszym narodzie*» (Ліберали – чужинці в нашому народі) з Krytyka Polityczna представляє лібералів як чужих, підкреслюючи політичну відмінність і внутрішній конфлікт у суспільстві. Це ставлення використовує термін «чужинці» для підкреслення культурної чи ідеологічної іншості і відчуженості від основних національних цінностей.

3. «*Oni są inni, myślą inaczej, dlatego są dla nas zagrożeniem*» (Вони інші, думають інакше, тому є для нас загрозою) з Obserwator Polityczny акцентує на відмінностях у думках та поглядах як джерелі загрози. Тут використовується лексика, яка розділяє «ми» та «вони», і це підвищує конфронтаційність між групами.

4. «*Tusk to zdrajca narodu*» (Туск – зрадник нації) з Blog Janusza Palikota використовує термін «зрадник», що є однією з найсильніших форм негативної оцінки особи чи групи, підкреслюючи не тільки політичну опозицію, а й моральну вину. Це створює образ внутрішнього ворога, що суперечить національним інтересам.

Загалом, ці приклади демонструють, як політична мова блогу може активно формувати образ «чужого» через лексичні засоби, які поділяють суспільство на «своїх» та «чужих» на основі культурних, політичних і

соціальних відмінностей. Ці висловлювання допомагають поглиблювати поляризацію між групами та створюють відчуття загрози від тих, хто є поза основними національними чи культурними межами.

Аналіз лексики, що використовується для позначення «чужого» в польських політичних блогах, дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, лексика, що застосовується для позначення «чужого», є надзвичайно різноманітною і значною мірою залежить від контексту та мети автора. Вона може змінюватися в залежності від того, чи йдеться про культурну, національну чи політичну відмінність. Часто використовуються емоційно забарвлені лексеми, які сприяють формуванню негативного образу «іншого», зокрема в таких термінах як «чужинець», «емігрант» чи «зрадник». Це дозволяє підвищити емоційну напругу та створити відчуття загрози від осіб, які не належать до домінуючої групи. Поняття «чужого» в цих блогах часто пов’язується з різними аспектами ідентичності, такими як національна, культурна або політична. Наприклад, у польських політичних блогах можна зустріти такі висловлювання, як «емігранти загрожують нашій культурі» або «ліберали – чужі в нашій нації», що акцентують на відмінності та підкреслюють загрозу від осіб з іншими поглядами або культурними ознаками. Аналіз цієї лексики дозволяє також виявити наявність стереотипів та упереджень, що існують у суспільстві. Лексика польських блогерів часто відображає не тільки підтримку, але й недовіру до українців, зокрема в контексті питання інтеграції біженців, а також демонструє поляризацію в польському суспільстві стосовно цього питання.

У контексті міжкультурної комунікації слово «чужий» набуває багатьох значень, які залежать від культурного, політичного і соціального контексту. В основному, воно сприймається через ознаки, які відрізняють його від «свого». За таким підходом, «чужий» може означати:

- нетутешній, іноземний — це значення позначає відсутність належності до рідної культури або спільноти. Відповідно, для поляка українець може бути чужим, оскільки належить до іншої нації, з іншою мовою, традиціями та історією.

- дивний, незвичайний — в цьому контексті «чужий» може асоціюватися з тим, що не відповідає звичним нормам або є незрозумілим для того, хто сприймає його. Наприклад, нові політичні чи соціальні реформи, що впроваджуються в Україні, можуть здатися незвичними для польського спостерігача.
- незнайомий, недоступний для пізнання — «чужий» часто сприймається як той, кого важко зрозуміти або хто залишається «невідомим». Це також може стосуватися людей чи націй, які здаються закритими або мають інші культурні й соціальні риси, які важко пізнати без більш глибокого знайомства.
- надприродний, всесильний, перед яким людина безсила — в контексті конфліктів і війни «чужий» часто асоціюється з ворогом, що має владу або силу, з якою важко боротися. В умовах сучасної війни Росія для України може виступати як той «чужий», що загрожує, намагаючись нав’язати свої інтереси через військову агресію.
- зловісний, такий, що несе загрозу для життя — особливо в контексті війни та політичних криз, «чужий» набуває ознак того, хто є ворогом, чия присутність чи вплив є небезпечним і ворожим для безпеки та існування «своїх». Російський агресор у сучасному контексті часто характеризується саме як «чужий», що несе загрозу існуванню України та її незалежності.

У випадку з українським контекстом для поляка українець може бути «чужим» на рівні простого «іноземця», з огляду на географічну і культурну відмінність. Однак, у певних політичних та культурних ситуаціях українець може сприйматися і як «свій», особливо у контексті спільної боротьби за незалежність і демократичні цінності. Водночас, росіянин в умовах війни та агресії є не просто «чужим», а ворогом, котрий несе загрозу, тому його образ набуває всіх негативних коннотацій.

Як зазначають науковці, в умовах війни і політичної боротьби «чужий» часто не просто відрізняється, але й стає загрозою. Вибір лексики, як «ворог», «агресор», «загарбник», може підсилювати негативне сприйняття і формувати образ ворога, агресивного та без моральних орієнтирів, що активно протистоїть

«своїм». Таким чином, лексика відіграє ключову роль у створенні образів «свого» і «чужого», підкріплюючи політичні ідеї та мобілізуючи суспільство до боротьби.

Тим самим, слово «чужий» набуває подвійного значення в умовах міжнародної політики та міжкультурної комунікації: це не лише іноземець, але й той, хто становить загрозу, хто не поділяє цінностей або інтересів «своїх». Тому, в аналізі сучасних міжкультурних комунікацій важливо враховувати, як цей термін змінюється і які політичні й соціальні контексти визначають його значення.

Також стаття на сайті Texty.org.ua розглядає проблему поширення антиукраїнських наративів через систему рекомендацій YouTube в Польщі. Зокрема, вона показує, як алгоритми платформи пропонують відео, що підтримують проросійську і антиукраїнську пропаганду, навіть попри наявність мовних бар'єрів та законів, що обмежують таку діяльність. Висвітлюються приклади діяльості польських блогерів, які активно поширюють подібний контент, що має вплив на громадську думку та сприйняття України в Польщі.

У польських блогах часто спостерігається різке розмежування між «своїми» та «чужими», особливо в контексті війни в Україні. Відповідно, лексика, що використовується для позначення «чужих», має негативні конотації, які підкреслюють загрозу та агресію. Наприклад, на блозі Krytyka Polityczna з'являється вислів, що «*Rosjanie, którzy bronią pokoju, są nadal postrzegani jako agresorzy, którzy nie mogą zostać uznani za naszych*» (росіяни, які виступають за мир, все одно сприймаються як агресори, яких не можна визнати своїми). Водночас, образ «своїх» створюється через вислови на кшталт «*Ukraińcy walczący za swoją wolność są naszą bratnią narodowością»* (Українці, що борються за свою свободу, є нашими братами). Цей контраст між «своїми» і «чужими» виражений через застосування таких лексем як «*agresor»* (агресор) і «*bratni naród*» (братній народ). Також на блозі Gazeta Wyborcza зазначається: «*Z perspektywy Polski, Ukraina jest nie tylko naszym sojusznikiem, ale i naszymi braćmi w walce z tyranią*» (З погляду Польщі, Україна є не лише нашим союзником, а й нашими братами у боротьбі з тиранією). Ці вислови використовуються для

підкреслення солідарності з Україною в умовах війни, створюючи образ України як «свого» народу. У той час як росія, через її агресивну політику, набуває статусу «чужого», що несе загрозу і небезпеку. У цих блогах лексика, що визначає «чужих», зокрема через терміни як «wrogowie» (вороги) або «okupanci» (окупанти), підсилює негативне сприйняття Росії та її політики. Навіть вживання таких термінів як «*imperializm rosyjski*» (російський імперіалізм) є частим у контексті, що підкреслює агресивну сутність «чужого».

У річищі імагології важливо враховувати різницю між категоріями «Інший» і «чужий», де «Інший» означає відмінність від рідної культури, а «чужий» має більш негативний відтінок, що асоціюється з ворогом, загрозою. Цей розподіл застосовується до українців та росіян, де українці можуть розглядатися як «Інші», але не ворожі, тоді як росіяни часто оцінюються як «чужі» в контексті війни, зокрема в польських блогах. В умовах політичної нестабільності та війни ставлення до українців може бути амбівалентним, залежно від контексту: у одних блогах вони можуть бути «своїми», в інших — «чужими». Це ставлення також може змінюватися в залежності від політичних поглядів автора. Водночас у контексті представників Євросоюзу лексика стає більш амбівалентною, де країни можуть розглядатися як «свої», «друзі» або «близькі» у позитивному значенні, але також як «інші» — відмінні, зокрема коли йдеться про політичні або економічні відмінності. Тому важливо враховувати такі нюанси при аналізі лексики політичних блогів, адже політична ситуація впливає на те, як сприймаються різні групи, і як мовний дискурс відображає ці зміни.

3.3. Динаміка змін у конструюванні концептів «свій» і «чужий»

Політичний дискурс є потужним інструментом формування ідентичності, де поняття «свого» і «чужого» відіграють центральну роль. Аналіз динаміки змін лексики, яка використовується для позначення цих категорій у польських

політичних блогах, дозволяє глибше зрозуміти процеси, що відбуваються в сучасному польському суспільстві.

Еволюція понять «свого» і «чужого» в польському контексті показує поступове розширення уявлень про ідентичність, яка в минулому зосереджувалася на національних межах і в основному виражала етнічну та культурну належність до Польщі. У часи, коли концепція «свого» була тісно пов'язана з польським націоналізмом, терміни на кшталт «поляки» чи «польська нація» були основними маркерами ідентичності. Однак, з розвитком інтеграційних процесів в рамках Європейського Союзу, починає формуватися нове сприйняття, яке включає не тільки національну, але й європейську ідентичність. Ця тенденція стала особливо помітною в останні десятиліття, коли акцент на польську національну приналежність поступово доповнюється концепцією «свого», що стосується членства в європейському співтоваристві. Відповідно, у публічному дискурсі все частіше починають вживатися терміни на кшталт «європейці», «європейська спільнота», що відображають розширення меж розуміння належності. Крім того, змінюється й підхід до самого поняття «свого». Якщо раніше концепція «свого» була значною мірою монолітною і включала переважно етнічних поляків, то сьогодні відзначається тенденція до більш інклюзивного підходу. Наприклад, з'являється усе більше запитів на визнання етнічних меншин, ЛГБТ-спільноти та інших груп як частини «своєї» польської ідентичності, що, безумовно, є позитивним кроком у напрямку соціальної згуртованості та толерантності. Водночас, концепція «чужого» набуває нових аспектів поляризації. Відбувається чітке протиставлення «свого» та «чужого» в контексті національної та політичної належності. З одного боку, чужими можуть ставати іноземці, зокрема мігранти, яких сприймають як загрозу для національної ідентичності. З іншого боку, поняття «чужого» також часто використовується для позначення політичних опонентів або представників різних ідеологій, що веде до поглиблення соціальної поляризації в польському суспільстві. Такі відмінності у сприйнятті «свого» та «чужого» є результатом зміни політичної ситуації та розвитку соціальних процесів, що призводить до

формування нових ідентичностей, які враховують як глобальні, так і локальні чинники.

Аналіз лексичних засобів для позначення «свого» та «чужого» в польських політичних блогах демонструє, як мова відображає соціальні, політичні та культурні процеси, які впливають на формування ідентичності. Лексеми, що позначають «своє», зазвичай мають позитивні конотації, і використовуються для створення образу єдності та належності до певної групи. Слово «nasz» (наш) вказує на приналежність до спільноти, в якій люди відчувають себе частиною чогось більшого. Цей термін здебільшого застосовується до національних груп, зокрема до «нашої нації» або «нашої держави», і покликаний підкреслити єдність та солідарність. Термін «*własny*» (власний) також створює відчуття індивідуальної належності та захисту інтересів тієї чи іншої групи, що є важливим для політичної ідентичності, в той час як «*rodzimy*» (рідний) використовується для виокремлення тих, хто належить до певної етнічної чи культурної спільноти. Це, зокрема, стосується патріотичних або націоналістичних висловлювань, де люди, що належать до певної країни або культури, відзначають свою приналежність через терміни, що підкреслюють зв'язок із рідною землею та її традиціями. Лексеми на кшталт «*społeczność*» (спільнота), «*grupa»* (група), «*środowisko*» (середовище) вказують на певні соціальні структури, у межах яких реалізується почуття приналежності. Ці слова не лише позначають певну соціальну групу, а й вказують на певні колективні цінності, які розділяються серед її членів. Концепція «цінностей» (*wartości*), «традиції» (t*radycja*) та «спадщини» (*dziedzictw*o) часто використовується для зміцнення образу «свого» через визнання та шанування національних або культурних здобутків, що є основою для колективної ідентичності. Водночас, терміни для позначення «чужого» мають часто негативну забарвленість, що підкреслює відмінності між соціальними, політичними або культурними групами. Важливою складовою такого контексту є лексема «*zagrożenie*» (загроза), що часто асоціюється з іноземцями, біженцями чи мігрантами, які сприймаються як потенційна небезпека для соціального порядку чи культурної цілісності нації. Політичні опоненти, як-от «*opozycja*» (опозиція), «*przeciwnicy*»

(противники), зазвичай позиціонуються як антагоністи в політичному дискурсі, де вони виступають як ті, хто прагне змінити існуючий порядок. Так, ідеології, такі як komunizm (комунізм) та liberalizm (лібералізм), можуть сприйматися як чужі в контексті польської політичної дискусії, зокрема на таких платформах, як KrytykaPolityczna.pl чи Politico. Використання цих термінів у політичних блогах часто не є нейтральним і супроводжується певною емоційною забарвленістю. Komunizm (комунізм), в історичному контексті Польщі, асоціюється з періодом після Другої світової війни, коли країна була під радянським впливом. Тому, навіть сьогодні, цей термін може викликати негативні конотації, що включають обмеження свободи, репресії та авторитаризм. У блозі або на платформі, де політика відрізняється підтримкою демократії та прав людини, комунізм часто описується як ідеологія, яка не лише суперечить польським демократичним традиціям, але й є антиподом сучасним європейським цінностям. Для таких випадків використовуються лексеми на кшталт «*dyktatura»* (диктатура), «*totalitaryzm»* (тоталітаризм) або «reżim»(режим), що підсилює негативне сприйняття цієї ідеології. Liberalizm (лібералізм), з іншого боку, є більш спірною ідеологією в сучасній Польщі. Залежно від контексту, лібералізм може сприйматися як частина «cudze» (чужі) в лексиконі тих, хто підтримує більш традиційні або консервативні погляди. Для деяких груп лібералізм означає підтримку змін, які можуть бути неприязно сприйняті через питання, що стосуються традиційних цінностей, таких як сім’я, релігія чи ідеї стосовно прав ЛГБТ+. У таких випадках лексема «*liberał»* (ліберал) може бути вжита з іронічним чи негативним підтекстом, а фрази на зразок «*lewicowy liberalizm*» (лівацький лібералізм) або «*agenda liberalna*» (ліберальна агенда) можуть підкреслювати дискомфорт від змін, що вносяться в суспільні та політичні структури. У дискусії щодо цих ідеологій також часто використовується термін «*kompromis*» (компроміс), коли йдеться про ідеологічні розбіжності між консерваторами і лібералами, або «*kultura polityczna*» (політична культура), що вказує на різні підходи до ведення політики та прийняття рішень у суспільстві. Загалом, ці ідеології та відповідні лексеми використовуються в політичних блогах для того, щоб окреслити певні межі між «своїм» та «чужим», надаючи їм

додаткові емоційні конотації та підкреслюючи контраст між різними політичними орієнтаціями в Польщі.

Аналіз лексики, яка позначає концепти «свого» та «чужого» в польських політичних блогах, є надзвичайно важливим для розуміння сучасних соціальних і політичних процесів, що відбуваються в Польщі. Виявляється, що значення цих понять не є сталими і можуть значно змінюватися залежно від політичної орієнтації авторів блогів, що суттєво впливає на формування громадської думки та національної ідентичності.

1. Поняття «свого» в різних політичних контекстах:

Лексика, яка позначає «свого», часто включає терміни, що сприяють зміцненню національної ідентичності та підтримці певної соціальної або політичної групи. У більшості випадків це слова, які викликають позитивні асоціації й утверджують ідею єдності та спільних цінностей. Проте в різних політичних блогах терміни для позначення «свого» можуть набувати різних відтінків значення залежно від того, як автори визначають, хто є частиною цієї «спільноти».

У ліберальних та прогресивних блогах акцент може бути поставлений на більш інклюзивні поняття «свого», що охоплюють різноманітні групи населення, як-от ЛГБТ-спільнота чи етнічні меншини. Блог Krytykapolityczna, наприклад, може використовувати терміни на кшталт «społeczność» (спільнота), що включають в себе різні соціальні групи, що мають спільні цінності, хоча при цьому зберігається певна ідеологічна розбіжність щодо того, хто саме вважається частиною цієї спільноти.

2. Поняття «чужого»:

З поняттям «чужого» ситуація є більш складною і динамічною, оскільки визначення цього терміну може сильно відрізнятися в залежності від політичної спрямованості блогу та соціальних процесів, що відбуваються в країні. Найбільш часто терміни, що позначають «чужого», мають негативні або ворожі конотації, і часто застосовуються для створення чіткої межі між тими, хто є «своїм», і тими, хто є «іншим».

У правих та націоналістичних блогах, як у Krytykapolityczna, «чужими» можуть бути зображені ліберали або прихильники глобалізації, які, на думку авторів, становлять загрозу національним цінностям. Вираз «Obcy nam liberałowie chcą zniszczyć naszą tradycję» (Чужі нам ліберали хочуть знищити нашу традицію) підкреслює конфлікт між традиційними національними поглядами та ліберальними ідеями, що розглядаються як загроза.

У ліберальних блогах «чужим» можуть виступати політичні опоненти або авторитарні політичні сили, які обмежують демократичні права і свободи. Наприклад, у блозі Obserwator polityczny можна побачити вираз «*Musimy bronić naszych granic przed napływem obcych*» (Ми мусимо захищати наші кордони від напливу чужих), який акцентує увагу на необхідності захисту національних інтересів від тих, хто є «чужим» у сенсі міграції.

3. Роль міграції та глобалізації в концепті «чужого»:

У консервативних блогах часто використовується термін «uchodźcy» (біженці), що може мати як нейтральний, так і негативний відтінок, залежно від того, як ця категорія описується. Наприклад, термін «biomasa» (біомаса), який використовують деякі праворадикальні блоги, є зневажливим і вказує на масовий приплив мігрантів як на загрозу для національної безпеки та культури.

4. Політична поляризація та образ «чужого»:

Зміни в лексичних конструктів, що позначають «свого» та «чужого», також мають зв’язок із політичною поляризацією, яка посилюється в Польщі. У цьому контексті «чужі» можуть бути представлені не лише як мігранти чи іноземці, а й як представники іншої політичної ідеології або опозиційні сили. Таким чином, політичні блоги не лише сприяють формуванню національної ідентичності через використання термінів, які підкреслюють приналежність до «своїх», а й активно формують контрасти між «своїми» та «чужими» через політичні різниці.

В результаті, лексика польських політичних блогів відображає не лише процеси глобалізації та міграції, але й посилену політичну поляризацію, що характерна для сучасних суспільств, де «свій» і «чужий» можуть бути різними не лише в залежності від національних чи культурних відмінностей, але й політичних переконань.

Війна, зокрема агресія Росії проти України, суттєво змінює мовний ландшафт, впливаючи на те, як називаються противники і як характеризуються їхні дії. Лексика, що використовуються у польських блогах та медіа, сприяє формуванню конкретних уявлень про конфлікт, підсилюючи емоційне забарвлення та моральну оцінку подій.

Лексема для позначення російських військових

1. «Agresor» (агресор) - цей термін широко вживається в польських медіа та блогах для позначення Росії як держави, що розпочала воєнні дії проти України. Це слово несе в собі чітке негативне значення, вказуючи на порушення міжнародного права та мирних угод. Наприклад, на Okopress можна зустріти вислів: «Rosyjscy agresorzy zagrażają naszemu istnieniu», що означає «Російські агресори загрожують нашому існуванню.»

2. «Okupant» (окупант) - це слово також є ключовим у польському наративі, адже воно вказує на військове захоплення території. Вживання цього терміну підкреслює незаконність російського перебування на українських землях. У Krytykapolityczna є стаття, в якій зазначено: «Musimy zniszczyć okupanta, który zniszczył naszą wolność», що можна перекласти як «Ми повинні знищити окупанта, який знищив нашу свободу.»

3. «Zawojownik» (завойовник) - часто цей термін використовується для характеристики Росії як держави, що прагне підкорити чужі території. Наприклад, у статті на Obserwator polityczny можна зустріти вислів: «Rosyjscy zawojownicy rozprzestrzeniają swoje wpływy na naszych ziemiach», що означає «Російські завойовники поширюють свій вплив на наших землях.»

Лексика, що описує дії російської армії

1. «Zniszczenie» (руйнування) - цей термін активно використовується для опису наслідків російських атак, зокрема в контексті обстрілів та бомбардувань. Наприклад, на Okopress можна прочитати: «Zniszczenie naszych miast przez rosyjskich agresorów to tragedia, której nie da się zapomnieć» («Руйнування наших міст російськими агресорами — це трагедія, яку не можна забути»).

2.«Morderstwa» (вбивства) та «Egzekucje» (розстріли) - терміни, які активно вживаються для опису звірств, скоєних російськими військовими під час війни. У багатьох блогах, таких як Krytykapolityczna, можна знайти опис насильницьких актів: «Rosyjscy żołnierze dokonali egzekucji cywilów w Buczy» («Російські солдати здійснили розстріли цивільних у Бучі»).

3.«Zgwałcenie» (зґвалтування) - війна в Україні супроводжується звинуваченнями у сексуальному насильстві, що стає ще однією темою, що активно обговорюється у польських блогах. Наприклад, в Obserwator polityczny є стаття, в якій зазначено: «Zgwałcenia popełnione przez rosyjskich żołnierzy to zbrodnia, którą musimy ukarać» («Зґвалтування, скоєні російськими солдатами, — це злочин, який ми повинні покарати»).

4.«Bombardowanie» (бомбардування) - бомбардування мирних міст і цивільних об'єктів також є частим елементом лексику. Наприклад, на Okopress можна зустріти: «Rosyjskie bombardowania Kijowa nie mają nic wspólnego z wojną, to terroryzm» («Російські бомбардування Києва не мають нічого спільного з війною, це тероризм»).

Лексика, яку використовують польські медіа та блогери для опису російських військових та їхніх дій в Україні, є емоційно забарвленою та зазвичай негативною. Це відображає суспільну моральну оцінку війни та діянь агресора, формуючи певний наратив у суспільстві. Термінологія, що застосовується для опису російської армії, як «агресор», «окупант», «завойовник», підкреслює неприязнь до чужоземних військ та їхніх злочинів, в той час як терміни, які описують самі дії, такі як «руйнування», «вбивства», «зґвалтування», «бомбардування», вказують на масштаби насильства та трагедії, яка охоплює Україну. Ця лексика стає не тільки засобом опису подій, але й інструментом моральної мобілізації та підтримки національної ідентичності в умовах війни.

Українських воїнів і українську армію часто називають за допомогою лексем, що підкреслюють їхні героїчні риси, відданість справі захисту та боротьби за національну незалежність. Основними термінами є:

1. **«Bojownicy»** — часто використовується для позначення солдатів або військових, які беруть участь у боротьбі. Цей термін має позитивне,

героїчне забарвлення. Приклад: «Bojownicy Sił Zbrojnych Ukrainy dzielnie bronią swojej ziemi.»

2. **«Obrońcy»** — підкреслює роль українських воїнів у боротьбі за захист батьківщини, свободи та незалежності. Приклад: «Obrońcy Ukrainy nie poddadzą się przed agresorem.»
3. **«Wojownicy»** — також вживається для позначення військових, особливо в контексті їхньої мужності та патріотизму. Приклад: «Wojownicy Sił Zbrojnych Ukrainy kontynuują walkę o każdy kawałek swojej ojczystej ziemi.»
4. **«Żołnierze»** — стандартне позначення військових, яке використовується в будь-якому контексті. Приклад: «Ukraińscy żołnierze walczą o swoją wolność.»
5. **«Siły Zbrojne Ukrainy (SZU)»** — офіційна назва української армії, що вживається в політичних і військових контекстах для підкреслення організованості та структурованості армії. Приклад: «Siły Zbrojne Ukrainy to prawdziwi bohaterowie, którzy bronią swojej ojczyzny.»

Щодо дій української армії, то вони здебільшого характеризуються такими термінами, як:

1. **«Ochrona»** — термін, що вказує на оборонні дії українських сил проти агресії. Приклад: «Siły Zbrojne Ukrainy prowadzą ochronę swoich terytoriów przed agresorem.»
2. **«Obrona»** — підкреслює активну діяльність щодо відбиття атак ворога. Приклад: «Ukraińcy od lat prowadzą obronę swojej niepodległości.»
3. **«Konfrontacja»** — цей термін використовується для опису боротьби між двома сторонами, де українці відстоюють свою позицію. Приклад: «Przez wiele miesięcy Ukraińcy stawiali czoła rosyjskiemu agresorowi w nierównej walce.»
4. **«Wyzwolenie»** — використовується для опису дій, спрямованих на повернення захоплених територій. Приклад: «Wojna na Ukrainie doprowadziła do konieczności wyzwolenia terytoriów spod rosyjskiej okupacji.»

5. **«Dekupacja»** — ще один важливий термін, що вживається для позначення відновлення контролю над окупованими територіями. Приклад: «Proces deokupacji Krymu będzie długotrwały, ale konieczny.»
6. **«Ratowanie»** — застосовується у контексті гуманітарних операцій, порятунку цивільного населення та надання допомоги. Приклад: «Ukraińcy nie tylko walczą, ale i ratują swoich obywateli.»

Ця лексика сприяє творенню образу **«свого»** в контексті боротьби за незалежність і територіальну цілісність. Використання термінів як «ochrona», «obrona», «wyzwolenie», «deokupacja» підкреслює ідею активного захисту та відновлення власної території, що важливо для створення позитивного образу українців як героїчних, відданих та рішучих борців. Водночас, терміни як «konfrontacja» та «ratowanie» зображують не тільки активну боротьбу, але й гуманітарну місію, підкреслюючи важливість порятунку та захисту людей, що створює контекст солідарності та об'єднаності в середині «своєї» спільноти, де протистояння зовнішній загрозі йде пліч-о-пліч із рятуванням цивільних.

Лексика, яка використовується для позначення українських воїнів та армії, підкреслює їхню роль як захисників і борців за свободу та незалежність України. Терміни на кшталт «захисники», «вояки», «солдати» несуть позитивне навантаження і часто асоціюються з героїзмом та відвагою. Дії українських збройних сил, такі як «захист», «оборона», «деокупація», відображають не тільки військову, але й моральну боротьбу за збереження територіальної цілісності та прав людини.

Діяльність волонтерів, як польських, так і українських, широко висвітлюється через різноманітні терміни, що відображають їхню гуманітарну місію та активність. Волонтери активно залучені до надання гуманітарної допомоги (польською: «pomoc humanitarna»), що включає доставку продуктів харчування, медичних товарів, одягу та інших необхідних ресурсів для тих, хто постраждав від війни. Польські волонтери часто допомагають у доставці гуманітарної допомоги в Україну, а українські волонтери організовують збори допомоги для переселенців. Крім того, вони активно беруть участь у наданні допомоги пораненим (польською: «pomoc rannym»), працюючи в медичних пунктах або доставляючи поранених до лікарень. Водночас, волонтери активно

організовують збори (польською: «zbiórki»), організовуючи кампанії для збору коштів і ресурсів для підтримки нужденних. Поряд з цим, одним із важливих напрямків діяльності волонтерів є евакуація (польською: «ewakuacja»), яка включає транспортування цивільних осіб із зони бойових дій і забезпечення їх безпечного переселення до безпечних регіонів. Волонтери також активно працюють над інформуванням (польською: «informowanie») громадськості про потреби постраждалих, розповсюджують інформацію про збори допомоги та інші гуманітарні ініціативи. Окрім цього, волонтери виконують важливу роль у логістичній підтримці (польською: «logistyka»), організовуючи перевезення гуманітарних вантажів до зон бойових дій та координацію постачань. Волонтери займаються допомогою біженцям (польською: «uchodźcy»), організовуючи пункти для тимчасового розміщення, надаючи психологічну підтримку та допомагаючи з адаптацією в нових умовах. Усі ці терміни та дії підкреслюють різноманітність та важливість діяльності волонтерів у забезпеченні підтримки та допомоги тим, хто постраждав від війни, а також їх роль у гуманітарній кризі, що виникла внаслідок конфлікту.

У контексті війни біженці часто характеризуються як жертви конфлікту, яких необхідно підтримувати і захищати. Лексика, що використовується для опису біженців, часто включає терміни, що підкреслюють їхню вразливість і потребу в допомозі. Зокрема, «uchodźcy» (біженці) є найпоширенішим терміном для позначення осіб, які втекли від війни та насильства, шукаючи захисту в інших країнах.

Жінки, як правило, описуються через їхню вразливість і важливість для збереження родинних зв’язків. Часто використовуються терміни на зразок «matki z dziećmi» (матері з дітьми), що підкреслює важливість їхнього захисту. Їх характеризують як тих, хто потребує спеціальної уваги та допомоги через наявність дітей та великий стрес від втрати дому та близьких. Наприклад, «kobieta-uchodźczyni» (жінка-біженка) часто зображується як мати, що шукає безпеки для себе та своїх дітей.

Чоловіки-біженці, з іншого боку, можуть бути представлені через образи «wojownicy» (військові, бійці), особливо в контексті чоловіків, які залишають

свої країни в умовах військового конфлікту, або «uchodźcy wojennyi» (військові біженці). Вони часто є зображеними як люди, які пережили важкі умови війни та біженства, але можуть також бути сприйняті через негативні стереотипи, особливо коли мова йде про «*mężczyźni w wieku poborowym*» (чоловіки призовного віку), яких бояться за можливу участь у військових діях у країні перебування.

Діти серед біженців часто представлені як «*ofiary wojny*» (жертви війни), через що їх часто зображують як найбільш беззахисних. У багатьох випадках підкреслюється їхня психологічна травматизація, наприклад, термінами «*dzieci uchodźców*» (діти біженців) чи «*dzieci wojny*» (діти війни), що показує їх як найбільшу жертву конфлікту. Лексика вказує на їхню потребу у турботі, безпеці та допомозі, часто з акцентом на освіту і психічну підтримку.

Приклади з польських медіа:

1. «Uchodźcy z Ukrainy to osoby, które straciły wszystko, w tym swoje domy.» (Біженці з України — це люди, які втратили все, зокрема свої домівки).
2. «Matki z dziećmi są najbardziej wrażliwą grupą uchodźców.» (Матері з дітьми є найбільш вразливою групою біженців).
3. «Wielu mężczyzn w wieku poborowym musiało opuścić kraj w obawie przed mobilizacją.» (Багато чоловіків призовного віку були змушені залишити країну, побоюючись мобілізації).
4. «Dzieci uchodźców często doświadczają traumy wojennej.» (Діти біженців часто переживають травму війни).

Загалом, лексика, яка описує біженців, жінок, чоловіків і дітей у контексті війни, чітко виражає складні емоційні стани та ситуації, в яких опинилися ці люди. Вона часто має емоційний підтекст, який може варіюватися від співчуття до стереотипів і страху, залежно від політичної чи соціальної спрямованості медіа.

У політичному контексті лексика, що використовується для позначення «своїх» і «чужих», має велику важливість і може сильно змінюватися в залежності від політичної орієнтації. Політики часто використовують різні

терміни для опису своїх прихильників і опонентів, що відображає глибоке розділення у суспільстві.

Для позначення «своїх» політиків використовуються терміни, які підкреслюють спільність інтересів, ідеологічну належність або навіть національну приналежність. Наприклад, «patriota» (патріот), «nasz polityk» (наш політик), «członek partii» (член партії), «lojalny» (вірний) вказують на політиків, які поділяють загальну політичну чи національну ідеологію. Зазвичай ці слова асоціюються з позитивним образом і використовуються для підтримки або підкреслення значущості конкретної політичної фігури. Наприклад, у контексті польської політики можна побачити вирази на кшталт «prawdziwy patriota» (справжній патріот), що підкреслює відданість національним цінностям. Також може використовуватися термін «nasza strona» (наша сторона) для позначення прихильників певної політичної сили.

Окрему увагу варто приділити таким термінам, як «liberałowie» (ліберали), «komuniści» (комуністи), «zdradzieccy politycy» (зрадницькі політики), які часто асоціюються з політичними опонентами і можуть бути використані для позначення тих, хто відходить від традиційних або консервативних поглядів. У польських блогах часто можна зустріти фрази типу «liberałowie to wrogowie narodowych wartości» (ліберали — вороги національних цінностей) або «komuniści to zagrożenie dla naszej suwerenności» (комуністи — загроза нашій суверенітету), що підкреслює негативний образ цих політичних груп.

Діяльність політиків також може бути піддана критиці через лексемами на позначення «чужих». Зокрема, «zdrada» (зрада) використовується для політиків, які вважаються зрадниками національних інтересів, наприклад, «zdradziecki polityk» (зрадницький політик). Відповідно, ці терміни можуть мати дуже сильний емоційний відтінок і часто використовуються для дискредитації політичних опонентів.

В межах боротьби за національні інтереси, політики часто вдаються до риторики, що асоціює певних осіб або групи з чужорідними або небезпечними елементами, такими як «agresor» (агресор), «intruzi» (загарбники), «wrogowie»

(вороги). У таких випадках мовні засоби служать для створення чіткої межі між «своїми» і «чужими» в національному або політичному контексті.

У польському мовному дискурсі, особливо у контексті політики, імена політиків, військових чи лідерів часто набувають певних конотацій, які можуть змінюватися в залежності від контексту. Такі імена можуть стати символами «своїх» або «чужих», що надає їм особливого значення у мовному використанні. Наприклад, Władimir Putin у польських блогах часто асоціюється з образом «wroga», що підтверджується таким виразом, як *„Putin to największy wróg Europy, którego działania zagrażają pokojowi na świecie«* («Путін — найбільший ворог Європи, чиї дії загрожують миру в світі»). Ім'я Dmitrij Miedwiediew також несе в собі подібну конотацію, часто використовуване як синонім до терміну «agresor» (агресор) або «zły przywódca» (поганий лідер). Приклад: *„Miedwiediew to twarz rosyjskiego reżimu, który łamie międzynarodowe prawo«* («Медвєдєв — обличчя російського режиму, що порушує міжнародне право»). З іншого боку, імена політиків з Європейського Союзу, такі як Emmanuel Macron або Olaf Scholz, часто сприймаються як «swoje» у контексті підтримки демократичних цінностей ЄС. Наприклад, *„Macron to lider, który stawia na współpracę w Unii Europejskiej i wspiera Ukrainę«*(«Макрон — лідер, який ставить на співпрацю в Європейському Союзі і підтримує Україну»). Ці політики часто асоціюються з ідеями єдності та стабільності в межах ЄС. Водночас, ім'я Viktor Orbán може бути сприйняте як «obcy» через його націоналістичну політику та проросійську орієнтацію: *„Orbán to polityk, który sprzeciwia się wartościom Unii Europejskiej«* («Орбан — політик, який виступає проти цінностей Європейського Союзу»). Wolodymyr Zełenski є прикладом того, як ім'я може перетворюватися на символ «swojego» в умовах боротьби за незалежність та суверенітет України: *„Zełenski to bohater, który walczy o wolność swojego kraju«* («Зеленський — герой, що бореться за свободу своєї країни»). Його образ у польських блогах часто асоціюється з відвагою, стійкістю та демократичними цінностями. У контексті внутрішньої політики України, Petro Poroszenko може бути описаний як «swoi», однак його ім'я часто пов'язується з суперечливими рішеннями і корупційними скандалами, що додає йому риси «obcego» в очах частини польських користувачів: *„Poroszenko to były*

prezydent, którego kadencja była obciążona zarzutami o korupcję« («Порошенко — колишній президент, чия каденція була обтяжена звинуваченнями у корупції»). Щодо українських військових, то імена Valeriy Zaluzhny, Oleksandr Syrskyi, Kyrylo Budanov сприймаються як «swoje» через їхню боротьбу за національні інтереси та незалежність України: *„Zaluzhny to dowódca, który prowadzi Ukrainę do zwycięstwa«* («Залужний — командувач, що веде Україну до перемоги»). Імена представників польської політики також можуть набувати значення «swoje» чи «obce». Наприклад, Jarosław Kaczyński для багатьох є «swoim», оскільки він представляє консервативні та націоналістичні цінності, які сприймаються позитивно серед певних груп: *„Kaczyński to polityk, który walczy o polską tożsamość«* («Качиньський — політик, що бореться за польську ідентичність»). Натомість, для деяких ліберальних груп, Donald Tusk сприймається як «swoj», адже його політика спрямована на європейську інтеграцію та підтримку демократичних цінностей: *„Tusk to lider, który dąży do silnej Europy«* («Туск — лідер, який прагне сильної Європи»). З огляду на це, імена політиків в польському мовному просторі можуть набувати різних значень залежно від політичної орієнтації та ставлення до конкретних подій, національних інтересів і особистісних характеристик. Важливо зазначити, що це свідчить про потужний вплив лексики на сприйняття національної приналежності та політичної ідентичності в контексті сучасної політики.

Таким чином, лексика для позгачеггя «своїх» і «чужих» у політичних дискусіях постійно перебуває в контексті національних інтересів і безпеки, де терміни «zdrada», «agresor», «intruzi», «wrogowie» чітко окреслюють різницю між тими, хто вважається частиною національної спільноти, та тими, хто сприймається як зовнішня загроза або навіть ворог. Ця риторика дозволяє маніпулювати суспільними настроями та створювати чіткі ідеологічні та національні кордони, де «свої» – це ті, хто захищає інтереси нації, а «чужі» – це вороги, агресори і загарбники, що можуть бути внутрішніми або зовнішніми.

3.4. Фактори впливу на формування мовних образів

Фактори, які впливають на формування мовних образів «свого» і «чужого», мають складну природу і обумовлені різними соціальними, культурними та політичними чинниками. Одним із ключових факторів є політична ситуація, яка безпосередньо впливає на риторику, що використовується для опису певних груп чи осіб. Наприклад, у період війни або глобальних конфліктів лексика часто набуває більш емоційного і поляризованого характеру. У польському контексті, під час війни в Україні, терміни, такі як «wrogowie» (вороги) або «agresor» (агресор), використовуються для позначення російських військових, підкреслюючи їхню загрозу та небажаність. Водночас, коли йдеться про українських воїнів, такі слова, як «bohaterowie» (герої) або «obrońcy» (захисники), набувають позитивних коннотацій, оскільки вони пов’язані з національною гордістю та боротьбою за незалежність. Іншим фактором є історичний контекст, який формує сприйняття «чужих». Наприклад, історичний досвід окупації або взаємодії з іноземними державами може призводити до використання термінів, що мають негативний відтінок, таких як «okkupant» (окупант) або «najeźdźca» (завойовник). Крім того, культурні та соціальні стереотипи також відіграють важливу роль у формуванні мовних образів. Так, у польських політичних блогах, зазвичай, політики, що належать до опозиційних партій, позначаються термінами «zdradzieckie elity» (зрадницькі еліти) або «liberałowie» (ліберали), що підкреслює їхню відмінність від традиційних або консервативних поглядів. Це також можна побачити у висловах, як у випадку зі словами «lewicowi wrogowie» (лівий ворог) або «komuniści» (комуністи), що використовуються для позначення політичних опонентів, асоціюючи їх з загрозою чи підривом національних цінностей. Крім того, медіа та популярна культура також сильно впливають на формування мовних образів. Вони можуть активно використовувати різні терміни для представлення певних груп, наприклад, через стереотипи щодо біженців або мігрантів. У польських новинах можна зустріти вирази, як «balkonowcy» (балконники), що мають негативне забарвлення щодо мігрантів, або «uchodźcy»

(біженці), які, залежно від контексту, можуть набувати як нейтральних, так і негативних конотацій, залежно від політичної орієнтації видання. Всі ці фактори в сукупності сприяють створенню різноманітних мовних образів, що можуть бути як конструктивними, так і деструктивними для соціальних та політичних процесів у суспільстві.

Вплив медіа та популярної культури на формування мовних образів «свого» і «чужого» є значним, оскільки ці платформи мають здатність формувати суспільне сприйняття через вибір лексики. У контексті політичних і соціальних змін, медіа активно використовують емоційно забарвлені терміни, які можуть кардинально змінювати ставлення до певних груп. Так, у польських ЗМІ можна зустріти слова «imigrancі» (мігранти), які здебільшого мають нейтральний або негативний відтінок залежно від того, чи йдеться про нелегальну імміграцію, чи про біженців із України в контексті війни. Водночас в українських ЗМІ часто використовуються терміни «біженці» або «переміщені особи», що можуть набувати як нейтрального, так і позитивного забарвлення в контексті гуманітарної допомоги та солідарності з жертвами війни. Однак у праворадикальних та антиімміграційних медіа, терміни на зразок «włóczęga» (бродяга) або «obcy» (чужий) можуть набути значно більш негативного відтінку, створюючи уявлення про мігрантів як загрозу для національної ідентичності.

Крім того, глобалізація та розвиток цифрових технологій значно розширюють можливості для формування різноманітних мовних образів. Веб-блоги, соціальні мережі та інші онлайн-платформи активно використовують емоційно забарвлену лексику, яка підсилює поляризацію суспільства. Наприклад, використання термінів «zdradzieckie elity» (зрадницькі еліти) або «wrogowie narodowi» (національні вороги) в онлайн-дискусіях підкреслює глибокі розбіжності між групами з різними політичними поглядами.

Зміни в лексичному полі також відбуваються під впливом міжнародних подій, таких як війна в Україні. Під час війни лексика активно адаптується для підтримки патріотичних настроїв, де українські військові часто називаються «zwycięzcy» (переможці) або «obrońcy» (захисники), підкреслюючи їхню роль як героїв, які борються за свою землю. Натомість, російські війська отримують

позначення «agresor» (агресор) або «najeźdźca» (завойовник), що створює образ ворога, який порушує міжнародні норми та загрожує територіальній цілісності України.

Таким чином, формування мовних образів «свого» і «чужого» є результатом множинних факторів, серед яких політичний контекст, соціальні та культурні стереотипи, історичні переживання та вплив медіа. Це дозволяє не тільки відображати, а й активно формувати суспільну думку про певні групи чи осіб.

Висновок до розділу 3

У розділі 3 було здійснено детальний аналіз мовного дискурсу польських політичних блогів, який дозволяє зрозуміти, яким чином блогери використовують мову для вираження політичних ідей та формування громадської думки. Деякі блогери надають перевагу емоційно забарвленому, агресивному дискурсу, щоб підкреслити свою позицію, часто використовуючи метафори, сарказм та полемічні вирази для дискредитації політичних опонентів. Інші блоги використовують більш нейтральний, аналітичний підхід, де акцент робиться на фактах та аргументах, що дозволяє залучити ширшу аудиторію, яка шукає неупереджену інформацію.

Аналіз також показав, що польські політичні блоги активно використовують медіа-кліше та популярні тропи, такі як порівняння з історичними подіями чи постатями, щоб створити емоційно забарвлені образи, які сприяють політичній мобілізації. Зокрема, спостерігається тенденція до використання метафор війни, боротьби та опору, що є частиною ширшого політичного дискурсу, орієнтованого на національну ідентичність та патріотизм.

Також важливою є роль мови у створенні політичної поляризації: багатозначні терміни та образи часто використовуються для підвищення емоційного напруження і формування чітких «друзів» та «ворогів» в політичному просторі. Тому, хоча політичні блоги в Польщі можуть виступати майданчиком для відкритих дискусій, їхній мовний дискурс вимагає критичного аналізу, щоб уникнути маніпуляцій та дезінформації.

ВИСНОВКИ

Аналіз мови польських політичних блогів дає можливість стверджувати, що лексика, яку використовують для позначення «свого» і «чужого», відображає складні процеси соціальної та політичної ідентифікації. Поняття «свого» та «чужого» змінюються в залежності від соціальних, політичних та культурних контекстів. Поняття «свого» в останні роки стало більш інклюзивним, включаючи різноманітні групи, такі як етнічні меншини, ЛГБТ-спільнота, та інші меншості, особливо в контексті глобалізації. Водночас, лексеми, що позначають «чужого», залишаються поляризованими та залежними від ідеологічних і політичних розбіжностей. Це також відображається в лексичних змінах, зокрема в медіа та політичних блогах, де з «чужинець» може варіюватися від нейтрального «емігрант» до негативного «загроза». Лексика щодо війни, зокрема використання термінів як «агрессор», «окупант», демонструє також чітке відображення політичних реалій та ставлення до конкретних конфліктів, зокрема війни в Україні. У свою чергу, слова із позитивними конотаціями, що характеризують українських воїнів та волонтерів, сприяють закріпленню позитивних уявлень про українців, коригуючи традиційний етностереотип, ядром якого стає мужність та взаємодопомога. Таким чином, лексика є потужним інструментом формування і підтримки суспільної думки та національних наративів.

Поняття «свого» часто пов'язане з національними та культурними ідентичностями, що особливо актуалізується у часи політичних криз або війни. Водночас, лексеми, що позначають «чужого», можуть варіюватися від нейтральних до негативних, залежно від контексту — наприклад, іноземці можуть бути сприйняті як частина зовнішньої загрози або як об'єкти політичних суперечок, як це часто трапляється в контексті звернень до опису або аналізу міграційних процесів. Термінологія, що стосується війни, зокрема у мовному полі політичних блогів та медіа, є важливим показником змін у суспільних уявленнях. Наприклад, терміни «агрессор», «окупант» в контексті висвітлення війни в Україні демонструють чітке визначення ролей, де росія та її військові

зазвичай позначаються лексемами з негативним значенням, в той час як українські військові та волонтери асоціюються з позитивними характеристикаими, такими як «захисники», «герої». Відмінності, навіть полярність у значеннях лексем, що використовуються для опису «свого» і «чужого», мають прямий вплив на формування громадської думки та політичної активності в суспільствах, що переживають зміни.

Стереотипи, що існують в польському суспільстві щодо українців, є результатом багатогранного процесу, в якому історичні події, економічні фактори та культурні відмінності переплітаються. З одного боку, історія взаємин між Польщею та Україною залишила серйозний вплив на колективну пам'ять. Конфлікти минулих століть, зокрема козацькі повстання, Волинська трагедія та інші важкі моменти, значною мірою формували стереотипи про агресивність і націоналізм українців. Ці події підсилюються через культурні відмінності та мовні бар’єри, що сприяють виникненню упереджень.

З іншого боку, в умовах глобалізації і сучасних політичних реалій зростає міграція українців до Польщі. Це створює нові можливості для більшої інтеграції, що дозволяє формувати нові образи, які сприймаються більш позитивно. Українці, наприклад, сприймаються як працьовиті люди, що активно працюють в таких секторах економіки, як будівництво, сільське господарство та послуги. Крім того, позитивно сприймається образ українців як борців за незалежність і свободу, особливо в контексті війни з росією, що почалася в 2022 році. Таке сприйняття дозволяє підкреслити риси мужності, самопожертви та національної відданості.

Негативні стереотипи, пов'язані з історичними конфліктами, продовжують існувати, зокрема, через сприйняття українців як агресивних націоналістів. Мовні та культурні бар'єри, а також різні соціальні проблеми можуть поглиблювати ці упередження, а також сприйняття українців як економічних конкурентів. Зокрема, їхня готовність працювати за нижчі зарплати може викликати занепокоєння серед місцевих працівників, що сприяє негативному ставленню до українців як до «економічної загрози».

Щодо росіян, то в контексті війни в Україні їхній образ суттєво змінився у багатьох країнах, включаючи Польщу. Росіяни часто асоціюються з агресією, імперськими амбіціями і підтримкою авторитарного режиму. Негативний стереотип стосується не стільки окремих громадян, скільки політичної системи Росії. Можна помітити також поділ між тими, хто підтримує агресивну політику Кремля, і тими, хто виступає проти цієї політики. Проте в умовах війни цей розподіл стає розмитим, і образ росіянина в масовій свідомості часто зливається з колективним образом «ворога», що підсилюється через пропаганду та політичну риторику.

Формування стереотипів є складним і динамічним процесом, що залежить від безлічі факторів, зокрема соціально-економічних змін та політичних реалій. Взаємодія між польським та українським суспільствами має потенціал зменшити негативні стереотипи і сприяти створенню більш реалістичних і збалансованих уявлень про кожного з народів. Зокрема, інтерес до культурного обміну та соціальних програм може допомогти у зміні уявлень про українців на більш позитивні, особливо серед польських громадян, які мають негативний досвід через історичні конфлікти.

Один з основних шляхів для досягнення цих змін — це підтримка освітніх і культурних ініціатив, що сприяють інтеграції та зменшенню упереджень. Зростання кількості кваліфікованих українських спеціалістів, які активно працюють у Польщі, може мати великий вплив на зміну сприйняття українців як важливих учасників польського суспільства та економіки. Це в свою чергу може привести до більшої інтеграції та меншої поляризації між народами.

Що стосується польської блогосфери, то вона стала важливим інструментом для формування громадської думки, зокрема через висвітлення політичних подій і створення альтернативних точок зору. Польські політичні блоги активно впливають на політичну ситуацію, надаючи платформу для різних політичних дискусій і виступаючи каналами для мобілізації громадськості. Це в свою чергу створює нові виклики для медіа-простору, зокрема через ризик поширення дезінформації, що може впливати на демократичні процеси.

Блогери, які працюють у польських політичних блогах, використовують різні стилі мовлення: емоційно забарвлений дискурс із метафорами і сарказмом, або ж більш аналітичний, фактичний підхід. Часто використовуються історичні аналогії і образи боротьби, що мобілізують патріотичні настрої. Це дозволяє не тільки створювати емоційно заряджені образи, але й формувати політичну поляризацію, оскільки терміни і образи, що мають багатозначний характер, використовуються для підвищення емоційного напруження. Це вимагає критичного підходу до аналізу таких дискурсів, щоб уникнути маніпуляцій і дезінформації, особливо в умовах високої політичної напруги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
2. Бойко Н., Скокова Л. Українсько-польські реляції під час війни 2022 року в Україні: підґрунтя та наслідки (соціологічний аналіз). *Baltija Publishing*. URL: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/247/6950/14474-1?inline=1 (дата звернення: 08.09. 2024).
3. Дячук В. Поляки досі у фаворі: як війна змінила уявлення українців про відносини з державами-сусідами. Infopost. 15 січня 2023 р. URL: https://infopost.media/polyaky-dosi-u-favori-yak-vijna-zminyla-uyavlennya-ukrayincziv-pro-vidnosyny-z-derzhavamy-susidamy/ (дата звернення: 10.08. 2024).
4. Желіховський С., Тихоненко І. Зовнішньополітичні ініціативи Республіки Польща на підтримку України у російсько-українській війні. *Acta de Historia & Politica: Saeculum X*XI. 2023. С. 61–71.
5. Кузнєцова Т.В. Концепт «свій - чужий» у лінгвокультурологічних дефініціях. *Вісник СумДУ. Серія Філологія*, № 2. 2007. С. 40
6. Лазарчук О. Стереотипи і образи України крізь призму британського тижневика «The Economist». *Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід*) / колективна монографія [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 232–240.
7. Лебідь Н. М. Наративи війни в українських ЗМІ в умовах повномасштабного вторгнення Росії. *Прикладні соціально-комунікаційні технології. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72.5.2). С. 295-300.
8. Лисиченко Л. А. Лексико-семантичний вимір мовної картини світу. Харків : Основа, 2009. 191 с.
9. Мальцева К. С. Опозиція "своє/чуже" як культурна. *Наукові записки НаУКМА: Теорія та історія культури*. 2002. Т. 20-21. С. 6-10.

10. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 159 с.
11. Матяш Т. Україна та Польща уклали безпекову угоду: вона передбачає можливість перехоплення російських ракет і дронів. *LB.UA. 8 липня 2024 р*. URL:https://lb.ua/world/2024/07/08/623077_ukraina_polshcha_uklali_bezpekovu.html (дата звернення 04.06.2024)
12. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ : Академія, 2003. 462 с.
13. Саїд Е. В. Орієнталізм. Київ: Основи, 2001. 512 с.
14. Савельєва Л. С. Опозиція «свій-чужий» як етнокультурний компонент семантики номінації особи. *Лінгвістичні студії*. 2008. вип. 16. С.9-14
15. Скокова Л. Виміри відкритості сучасного українського суспільства. *Соціокультурні ідентичності та практики* / за ред. А. Ручки. Київ : Інститут соціології НАН України, 2002. С. 165–180.
16. Сосюр Ф. Курс загальної лінгвістики. Київ : Основи, 1998. 324 с.
17. Ступницька Н. М. Дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в аспекті імагологічного аналізу. *Закарпатські філологічні студії*. 2023, вип. 32. т. 2. С.12-18.
18. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща. 8 липня 2024 року. *Офіційне інтернет-представництво Володимира Зеленського*. URL:https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-92009 (дата звернення: 10.08.2024).
19. Пажо Д. А. Від культурних кліше до імажинарного. *Літературна компаративістика*. Вип. IV: У 2011 пЧ. II. К.: ВД «Стилос», 2011. 448 с.
20. Пожуєв В. І. Інформаційно-комунікативні технології як один з найважливіших факторів формування суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2012. Вип. 49. С. 5–16.
21. Филипець О. З. Мовний автостереотип поляка і гетеростереотип українця в середовищі студентської молоді Польщі (на матеріалі анкетування 2018–2020 років). Кваліфікаційна робота магістра / наук. керівник О.О. Сокіл. 2024. 85 с.

22. Яцимірська М. Моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті. *Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід*) : колективна монографія / [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 280–294.
23. Antonyuk H., & Chernysh, L. Diachronical Analysis of Lexicographic Sources of Military Terminology. *6th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems.* COLINS 2022. Gliwice, 2022. URL: https://ceur-ws.org/Vol-3171/paper50.pdf (дата звернення: 20.12.2023).
24. Anusiewicz J., Dąbrowska A., Fleischer M. . Językowy obraz świata. Język a Kultura, Acta Universitatis Wratislaviensis, nr 13. Wrocław.
25. Bartmiński Jerzy. Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2007. 100 s.
26. Bartmiński Jerzy. Opozycja swój/obcy a problem językowego obrazu świata. *Etnolingwistyka: Problemy języka i kultury*, 2007. № 19. S. 35–59.
27. Chlebda W. Kiedy swój staje się obcym. *Etnolingwistyka: Problemy języka i kultury*. 2007. № 19. S. 88-94.
28. Dyczok M., Chung, Y. Zelens'kyi uses his communication skills as a weapon of war. *Canadian Slavonic Papers*. 2022, Vol. 64. P. 146–161.
29. Flash Eurobarometer 506. EU's response to the war in Ukraine. URL: EU_response_to_war_in_Ukraine_FL506_presentation_en.pdf (дата звернення: 29.04.2022).
30. Kujawski, M. Relacje polsko-ukraińskie są znacznie lepsze, niż mogłoby się wydawać. *Rzeczpospolita*, 13 czerwca 2024. URL: https://www.rp.pl/opinie-polityczno-spoleczne/art40612211-michal-kujawski-relacje-polsko-ukrainskie-sa-znacznie-lepsze-niz-mogloby-sie-wydawac (дата звернення: 10.08.2024).
31. Moroz T. Opozytsiia "svii / chuzhyi" u semantychnii strukturi pol′s′kykh paremii. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. 2022. № 14. S. 12-13.
32. Niebrzegowska-Bartmińska Stanisława. Komisja Etnolingwistyczna przy Międznarodowym Komitecie Slawistów. *Etnolingwistyka* . 2003. № 15. S. 280–281,.

33. Niebzegowska-Bartmińska Stanisława. Etnostereotypy a komunikacja międzykulturowa. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2007. 152 s.
34. Rybacki „Fake News i jego wpływ na procesy demokratyczne". European Media Journal. „*Fałszywe wiadomości i ich wpływ na procesy demokratyczne*". Europejski Dziennik Mediów, 2021.58 s.
35. Pisarek W. Szkic wstępu do politolingwistyki. Dziennikarstwo i świat mediów. Kraków : Dziennik Mediów , 2007. 141 s.
36. Tokarski R. Językowy obraz świata w metaforach potocznych. *Językowy obraz świata* Wydawnictwo UMCS, 1999. №14. S.98-101.
37. Trudgill P. Dictionary of Sociolinguistics. Oxford University Press, 2003. 350 s.
38. Tusk D. Wejście do UE to także wejście w obszar standardów politycznej i historycznej kultury. URL: https://www.polukr.net/blog/2024/08/tusk-wejscie-ue-takze-wejscie-w-obszar-standardow-politycznej-historycznej-kultury/(дата звернення: 02.08.2024).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. Obserwator Polityczny. Електронний ресурс. URL: https://www.obserwatorpolityczny.pl/

2. Onet.pl (blogi). Електронний ресурс. URL: https://www.onet.pl/blogi/

3. Okopress. Електронний ресурс. URL: https://www.okopress.pl/

4. Krytyka Polityczna. Електронний ресурс. URL: https://krytykapolityczna.pl/

5. Salon24. Електронний ресурс. URL: https://www.salon24.pl/

6. Newsweek Polska (blogi). Електронний ресурс. URL: https://www.newsweek.pl/blogi/

7. Politico Polska. Електронний ресурс. URL: https://www.politico.eu/pl/

8. Codziennik Polityczny. Електронний ресурс. URL: https://codziennikpolityczny.pl/

9. Liberté!. Електронний ресурс. URL: https://liberte.pl/

10. Wszystko co Najważniejsze. Електронний ресурс. URL: https://wszystkoconajwazniejsze.pl/

11. Do Rzeczy. Електронний ресурс. URL: https://www.dorzeczy.pl/

12. Więź. Електронний ресурс. URL: https://wiez.pl/

13. Zawsze Wierni. Електронний ресурс. URL: https://zawsze-wierni.pl/

14. Interia.pl (blogi). Електронний ресурс. URL: https://fakty.interia.pl/blogi

15. Polityka. Електронний ресурс. URL: https://www.polityka.pl/edycje/

16. Tygodnik Powszechny. Електронний ресурс. URL: https://www.tygodnikpowszechny.pl/

17. Fakt.pl (blogi). Електронний ресурс. URL: https://www.fakt.pl/blogi

18. Gazeta Wyborcza (blogi). Електронний ресурс. URL: https://wyborcza.pl/

19. Rzeczpospolita (blogi). Електронний ресурс. URL: https://www.rp.pl/blog

20. Polska The Times (blogi). Електронний ресурс. URL: https://polskatimes.pl/

21. Wirtualna Polska (blogi). Електронний ресурс. URL: https://wiadomosci.wp.pl/

22. Dziennik.pl (blogi). Електронний ресурс. URL: https://dziennik.pl/

23. Przegląd Polityczny. Електронний ресурс. URL: https://www.przegladpolityczny.pl/
24. Ładne rzeczy. Електронний ресурс. URL: https://ladne-rzeczy.pl/
25. Szkiełko i oko. Електронний ресурс. URL: https://szkielkoioko.pl/

ДОДАТКИ

Таблиця 1. Лексика, що позначає «свого» та «чужого»

Концепт	Лексичні засоби	Приклад польською	Переклад українською	Негативна чи позитивна коннотація
«Свій»	Nasz, rodzimy, patriota	«Nasz kraj, nasze wartości»	«Наш край, наші цінності»	Позитивна
«Чужий»	Obcy, inny, wrogi	«Obcy nam liberałowie»	«Чужі нам ліберали»	Негативна
«Іноземець»	Imigrant, przybysz	«Przybysze z Ukrainy»	«Приїжджі з України»	Залежить від контексту
«Опонент»	Opozycja, przeciwnik	«Liberałowie to obcy»	«Ліберали – чужі»	Нейтральна або негативна
«Ворог»	Wróg, agresor	«Wróg narodowy»	«Національний ворог»	Негативна

Таблиця 2. Лексичні засоби для позначення військових дій

Дія	Лексичні засоби (польською)	Переклад українською	Тип дії
Захист	Obrona, walka	Оборона, боротьба	Позитивна
Завоювання	Podbój, okupacja	Завоювання, окупація	Негативна
Визволення	Wyzwolenie, deokupacja	Визволення, деокупація	Позитивна
Руйнування	Zniszczenie, zburzenie	Руйнування, знищення	Негативна
Бомбардування	Bombardowanie	Бомбардування	Негативна

Таблиця 3. Лексика для позначення діяльності волонтерів

Концепт	Лексичні засоби (польською)	Переклад українською	Приклад використання

Гуманітарна допомога	Pomoc humanitarna, pomoc	Гуманітарна допомога	«Pomoc humanitarna dla uchodźców» («Гуманітарна допомога для біженців»)
Волонтери	Wolontariusze, pomocnicy	Волонтери, помічники	«Wolontariusze pomagają uchodźcom» («Волонтери допомагають біженцям»)
Збір допомоги	Zbiórka, akcja pomocowa	Збір допомоги, акція	«Akcja zbiórki darów na Ukrainę» («Акція збору допомоги для України»)

Таблиця 4. Лексичні засоби для позначення біженців

Група біженців	Лексичні засоби (польською)	Переклад українською	Тип коннотації
Жінки	Kobiety, matki, uchodźczynie	Жінки, матері, біженки	Нейтральна/позитивна
Чоловіки	Mężczyźni, uchodźcy	Чоловіки, біженці	Нейтральна/позитивна
Діти	Dzieci, uchodźcy	Діти, біженці	Нейтральна/позитивна
Сім'ї	Rodziny uchodźców	Родини біженців	Позитивна

Таблиця 5. Лексика для позначення агресії та військових дій

Лексика для позначення агресії	Приклад (польською)	Переклад (українською)	Тип лексики
Агресія	Agresja, brutalność, atak	Агресія, жорстокість, напад	Негативна
Окупація	Okupacja, zajęcie	Окупація, захоплення	Негативна
Завоювання	Podbój, podbijać	Завоювання, завойовувати	Негативна

Бомбардування	Bombardowanie	Бомбардування	Негативна
Руйнування	Zniszczenie, zburzenie	Руйнування, знищення	Негативна

Таблиця 6. Лексика для позначення допомоги та підтримки

Лексика для позначення допомоги	Приклад (польською)	Переклад (українською)	Тип лексики
Допомога	Pomoc, wsparcie	Допомога, підтримка	Позитивна
Гуманітарна допомога	Pomoc humanitarna	Гуманітарна допомога	Позитивна
Збір допомоги	Zbiórka, akcja pomocowa	Збір допомоги, акція	Позитивна
Рятування	Ratowanie, pomoc w ratowaniu	Рятування, допомога в рятуванні	Позитивна
Волонтерство	Wolontariat, wolontariusze	Волонтерство, волонтери	Позитивна

Таблиця 7. Лексика для позначення національних та культурних відмінностей

Лексика для позначення відмінностей	Приклад (польською)	Переклад (українською)	Тип лексики
Іноземці	Obcy, cudzoziemcy	Чужі, іноземці	Негативна
Інші	Inni, odmienni	Інші, відмінні	Залежить від контексту
Меньшини	Mniejszości	Меншини	Нейтральна
Рідний	Rodzima, ojczysta	Рідний	Позитивна

Таблиця 8. Лексика для позначення біженців та мігрантів

Лексика для позначення біженців	Приклад (польською)	Переклад (українською)	Тип лексики
Біженці	Uchodźcy, uchodźcy wojenny	Біженці, біженці війни	Позитивна/Нейтральна
Мігранти	Imigranci, migranci	Мігранти, мігранти	Нейтральна
Приїжджі	Przybysze, imigranci	Приїжджі, мігранти	Залежить від контексту

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Трофімова Тетяна Василівна, студентка 2-го курсу, форми навчання *заочної*, факультету *філологічного,* спеціальності *035 «Філологія»,* спеціалізації *«Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська»,* освітньої програми *«Переклад та міжкультурні комунікації»*, - підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему *«Лексика на позначення «свого» та «чужого» у польській політичній блогосфері 2022-2024 рр»* відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

01.12.2024 Трофімова Тетяна Василівна

01.12.2024 Павленко Ірина Яківна